

Atskaite

Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam

VRG novērtējums

Nr.UBE-2011-0074-B

2011. gada decembris

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS SAVIENĪBA

SATURS

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI	3
1. KOPSAVILKUMS.....	4
2. DARBA SATURS.....	6
3. IZMANTOTIE/APKOPOTIE DATI UN PIELIETOTĀS METODES	8
4. DATU ANALĪZE.	14
5. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI.....	25
6. IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS.	27
7. PIELIKUMI	29
7.1. Pielikums. Aptaujas tehniskā informācija	30
7.2. pielikums. Sasniegtā izlase VRG teritorijās	31
7.3. pielikums. Aptaujas anketa.	32

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

LAP Lauku attīstības programma

LVAEI Latvijas Agrārās ekonomikas institūts

LAD Lauku atbalsta dienests

VRG Vietējās rīcības grupas

ATR Administratīvi teritoriālā reforma

TAI Teritorijas attīstības indekss

NAP Nacionālās attīstības plāns 2030

1. KOPSAVILKUMS

Darba uzdevums bija izvērtēt un sniegt ieteikumus/ priekšlikumus LEADER attīstībai Latvijā un konkrētu VRG tālākai darbībai, specifiskāk novērtējot sociālās, ekonomiskās un vides attīstības sabalansētību, VRG stipro pušu un iespēju izmantošanu, izvērtēt, cik daudz VRG ir devis NAP attīstības dimensijām - kultūrvides attīstībai, cilvēkkapitāla attīstībai, inovatīvai un ecoefektīvai ekonomikai, telpiskās attīstības perspektīvai (kāda ir VRG stratēģijas sinerģijas ar teritoriālo attīstību), inovatīvai pārvaldībai un sabiedrības līdzdalībai; izvērtēt, kā nodrošināts caurspīdīgums VRG darbībā un projektu apstiprināšanā, kā arī novērtēt vietējo iedzīvotāju un organizāciju iesaisti, dažādu interešu grupu līdzdalību.

Ziņojumā iekļauti 3 informācijas pamata bloki:

- 1) VRG tipoloģijas raksturojums pēc dažādiem rādītājiem, kā arī dažādu teritorijas attīstības dimensiju raksturojums (vides, sociālā, ekonomiskā u.tml. attīstība) iedzīvotāju skatījumā;
- 2) šis vērtējums tika salīdzināts dažādās VRG grupās VRG līmenī, lai noskaidrotu, vai pastāv iedzīvotāju vērtētas attīstības, caurspīdīguma un iesaistīšanās atšķirības tipoloģiski dažādās VRG.
- 3) tika sagatavots profils ar analīzi un atbildēm uz darba uzdevumā formulētajiem jautājumiem par katru VRG, izmantojot iedzīvotāju vērtējumus par dažādām dzīves kvalitātes dimensijām.

Pētījumā izmantoti 2011.gada SIA SKDS lauku iedzīvotāju aptaujas par iedzīvotāju dzīves kvalitāti dati, kas iegūti, izmantojot reprezentatīvu izlases metodi, aptaujājot 2008 lauku teritoriju iedzīvotājus atbilstoši LEADER darbības teritorijai (proporcionāli VRG teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju skaitam). Respondentu vecums bija 18 – 74 gadu. Papildus pētījumā izmantoti LVAEI sagatavotie dati par 1200 projektiem/pieteikumiem 4.ass ietvaros, kuri iegūti no LAD datu bāzē pieejamās informācijas, kā arī Rotas Šņukas (Šņuka, 2011) un Jāņa Zvīguļa (Zvīgulis, 2010) sagatavoti pārskati par VRG stratēģijām un projektu ekonomisko ilgtspēju.

Lai iegūtu kopēju vērtējumu par dzīves kvalitātes galvenajām dimensijām LAP mērķu kontekstā, tika izveidoti dažādi vērtējuma indeksi (skat. metodoloģiju), kas tika analizēti individuālā un VRG līmenī.

Analizējot vides, sociālās un ekonomiskās attīstības sabalansētību, viszemāk visās VRG vērtēta ekonomiskā attīstība. Vērtējot LAP 4. ass ietekmi uz sabalansētību, jāņem vērā ekonomiskās krīzes radītās sekas, kuras LAP nav spējis pilnībā amortizēt. Tikai dažās VRG stratēģijās ir fokuss uz iedzīvotāju skatījumā būtisko ekonomisko attīstību, tāpēc būtiski izvērtēt, kādas ir LAP 3. un 4. ass ietvaros pastāvošās iespējas veicināt uzņēmējdarbību (un kas ir jārisina valstiskā līmenī).

Raksturojot NAP dimensiju attīstību, lielākoties visaugstāk vērtēta kultūrvides (un telpiskās dimensijas vai cilvēkkapitāla) attīstība, viszemāk – ekonomiskās dimensijas attīstība. Raksturojot stipro pušu un iespēju izmantošanu, ekonomikas veicināšana ir viena no līdz galam neizmantotām iespējām, kuras akcentēšanu vajadzētu kritiski izvērtēt. Tikai dažās VRG stratēģijās ir fokuss uz iedzīvotāju skatījumā būtisko ekonomisko attīstību, tāpēc būtiski izvērtēt, kādas ir LAP 3. un 4. ass ietvaros pastāvošās iespējas veicināt uzņēmējdarbību (un kas ir jārisina valstiskā līmenī).

Raksturojot iedzīvotāju informētību, LEADER procesa caurspīdīgumu un iedzīvotāju aktivitāti, pētījuma rezultāti visās VRG kopumā liecina, ka iedzīvotāji, kuri ir aktīvāki, vairāk iesaistījušies, līdzdalīgi kopienas dzīvē, bijuši kopumā informētāki par LEADER un VRG. Sievietes ir vairāk iesaistītas, sociāli aktīvākas nekā vīrieši. Salīdzinot datus par iedzīvotāju aktivitāti un iesaistīšanos dažādās vecuma grupās, jāsecina, ka sociāli aktīvāki, vairāk iesaistīti kopienas dzīvē ir iedzīvotāji vecumā no 31 līdz 50 gadiem, bet vismazāk iesaistīti, neaktīvāki ir tieši gados jaunākie pētījuma dalībnieki vecumā līdz 30 gadiem. Tāpat vērojams, ka respondenti ar vidējiem vai augstākiem ienākumiem bijuši vairāk iesaistīti, aktīvāki nekā personas ar zemiem ienākumiem, cilvēki ar augstāko izglītību un strādājošie, salīdzinājumā ar tiem, kuri mācās vai nestrādā un nemācās.

Lai nodrošinātu, ka VRG aktivitātes ir vērstas uz sociālo iekļaušanu, ieteicams pastiprināti ņemt vērā jauniešu un iedzīvotāju ar zemākiem ienākumiem (trūcīgo, bezdarbnieku, sociālās atstumtības riska grupu) vajadzības, jo šīs grupas ir mazāk sociāli aktīvas un saskaņā ar rezultātiem viņiem ir zemāka informētība par VRG aktivitātēm.

Analīzi veica Aija Zobena un Ilze Lāce no Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļas sadarbībā LVAEI Lauku attīstības nodaļas darbiniekiem.

2. DARBA SATURS

Darba uzdevumi

Izvērtēt un sniegt ieteikumus/ priekšlikumus LEADER attīstībai Latvijā un konkrētu VRG tālākai darbībai specifiskāk atbildot uz šādiem jautājumiem:

1. Vai telpas attīstība notiek sabalansēti? (Piemēram, vai ir ekonomiski, sociāli un no vides aizsardzības viedokļa sabalansēta attīstība? Kā ar LAP palīdzību varētu to uzlabot?)

2. Vai VRG pietiekoši izmantoja stiprās puses un iespējas? Kā VRG labāk varētu izmantot savas stiprās puses un iespējas?

3. Cik daudz VRG devis nacionālo prioritāšu attīstībai (izvērtēt VRG sniegumu un potenciālās iespējas; nacionālās prioritātes, izvērtējot šādos dokumentos minēto: Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030. gadam):

- Kultūrvides attīstībai,
- Cilvēkkapitāla attīstībai,
- Inovatīvai un ekoeфекtīvai ekonomikai,
- Telpiskās attīstības perspektīvai,
- Inovatīvai pārvaldībai un sabiedrības līdzdalībai.

4. Kā nodrošināts caurspīdīgums VRG darbībā un projektu apstiprināšanā - vai arī - kā to uzlabot?

5. Cik liela ir vietējo iedzīvotāju un organizāciju iesaiste, dažādu interešu grupu līdzdalības raksturojums, kādas vēl ir grupas, kā, piemēram, pensionāri, invalīdi, arī cilvēki no sociālajām riska grupām, kurus ar projektu palīdzību varētu iesaistīt un iespēju robežās nodarbināt, tādējādi nodrošinot viņu līdzvērtīgāku iesaisti sabiedrībā.

Iegūstamās informācijas raksturojums

Tika analizēti iedzīvotāju subjektīvie dzīves kvalitātes vērtējumi, vērtējums dzīves kvalitātes izmaiņām pēdējo 3 gadu laikā, kā arī uzskati par nākotnē nepieciešamajām izmaiņām. Iedzīvotāju sniegtie vērtējumi apkopoti katram darba uzdevumam atbilstošos indeksos.

Ziņojumā iekļauti 3 informācijas pamata bloki:

- 1) VRG tipoloģijas pēc dažādiem rādītājiem raksturojums, kā arī dažādu teritorijas attīstības dimensiju raksturojums (vides, sociālā, ekonomiskā u.tml. attīstība) iedzīvotāju skatījumā;
- 2) šis vērtējums tika salīdzināts dažādās VRG grupās VRG līmenī, lai noskaidrotu, vai pastāv iedzīvotāju vērtētas attīstības, caurspīdīguma un iesaistīšanās atšķirības tipoloģiski dažādās VRG;
- 3) tika sagatavots profils ar analīzi un atbildēm uz darba uzdevumā formulētajiem jautājumiem par katru VRG, izmantojot iedzīvotāju vērtējumus par dažādām dzīves kvalitātes dimensijām.

Informācija sagatavota tekstu, grafiku (ziņojumā) formā. Detalizēts materiāls par katru VRG pievienots elektroniski un ir atsevišķā dokumentā.

Datu analīzes struktūra un nodaļu satura īss raksturojums

Datu analīzes struktūra veidota atbilstoši darba uzdevumam.

4.1. nodaļā teksta un tabulu formā sniegta pamata informācija par VRG tipoloģijas izveidi un tās izmantošanu analīzē.

4.2. nodaļā sniegts VRG attīstības sabalansētības vērtējums, balstoties uz indeksos apkopotiem iedzīvotāju vērtējumiem un to savietojamību ar VRG stratēģiju.

4.3. nodaļā sniegts pārskats parVRG stipro pušu izmantošanu un iedzīvotāju vēlmēm un vajadzībām VRG griezumā.

4.4. nodaļā sniegts vērtējums par dažādu NAP dimensiju vērtējumu atsevišķās VRG un dažādos VRG tipos.

4.5. un 4.6. nodaļā sniegts informētības par LEADER, VRG, Vietējās attīstības stratēģiju un projektu konkursu vērtējums jeb procesa caurspīdīguma vērtējums, kā arī iedzīvotāju iesaistīšanās kopienas dzīvē vērtējums atsevišķās VRG un dažādos VRG tipos un individuālās sociālās und emogrāfiskās grupās.

Pielikumos pēc šādas struktūras sagatavots profils par katru VRG.

3. IZMANTOTIE/APKOPOTIE DATI UN PIELIETOTĀS METODES

Datu avoti un to izvēles pamatojums

Pētījumā izmantoti SIA SKDS 2011.gada lauku iedzīvotāju aptaujas par iedzīvotāju dzīves kvalitāti dati, kas iegūti, izmantojot reprezentatīvu izlases metodi, aptaujājot 2008 lauku teritoriju iedzīvotājus atbilstoši LEADER darbības teritorijai (proporcionāli VRG teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju skaitam). Respondentu vecums bija 18 – 74 gadu.

Papildus izmantoti LAD un VRG stratēģijās iekļautie dati LVAEI apkopojumā par dažādiem VRG situāciju raksturojošiem rādītājiem (teritorija, iedzīvotāju skaits, iedzīvotāju blīvums, biedru un padomes locekļu skaits u.tml.) un LAP intervenci (projektu skaitu, piešķirto finansējumu, projektu saturu). Lai novērtētu situāciju, tika izmantoti arī Rotas Šņukas un Jāņa Zvīguļa sagatavotie materiāli par VRG stratēģiju analīzi un ieviesto projektu ekonomisko ilgtspēju (skatīt literatūras sarakstu). VRG stipro pušu noteikšanai tika izmantota stratēģiju SVID analīze.

Datu analīzes pieeja

Analīze veikta gan VRG līmenī, gan individuālā līmenī.

VRG līmenī veikta tipoloģijas izveide pēc rādītājiem, kas būtiski LAP intervences ietekmes novērtēšanai, kā arī LEADER ieviešanas procesa caurspīdīgumam.

Lai novērtētu LAP intervences ietekmi uz novērtējamajiem rādītājiem – iedzīvotāju dzīves kvalitātes dažādām dimensijām, NAP dimensiju attīstību, nākotnes vajadzībām – tika izveidota tipoloģija, kas izmanto LVAEI apkopotu LAD informāciju par ieviestajiem/ ieviešamajiem projektiem uz 10 000 iedzīvotājiem un finansējuma apjomu uz vienu projektu, kas raksturo intervences intensitāti un apjomu, kā arī iedzīvotāju blīvumu teritorijā. Izmantojot klāsteru analīzi, tika veikta VRG grupēšana pēc iepriekšminētajiem rādītājiem¹. Šāda pieeja ļauj apkopot informāciju par VRG fizisko raksturojumu un LAP intervences apjomu, un šajās grupās (kuras atšķiras pēc LAP intervences intensitātes) pārbaudīt dažādus iedzīvotāju vērtējumus. Indeksu vidējo aritmētisko vērtību salīdzinājums tika veikts VRG līmenī.

Klāsteru analīze nozīmē, ka pēc noteiktām pazīmēm (iedzīvotāju skaita, teritorijas, ieviesto projektu skaita u.tml.) līdzīgas VRG tiek apvienotas vienā grupā. Tā kā katra VRG ir unikāla gan pēc lieluma, iedzīvotāju skaita u.tml., šīs izveidotās grupas ir relatīvas. Piemēram, mainoties analīzē iekļauto VRG skaitam, mainās to relatīvās attiecības. Ja, salīdzinot 39 VRG grupā, viena VRG ir ar salīdzinoši augstu iedzīvotāju blīvumu un ieviesto projektu skaitu, tad, piemēram, salīdzinot tikai 25 VRG no 39 šī pati konkrētā VRG var būt ar salīdzinoši zemu iedzīvotāju blīvumu, salīdzinot ar pārējām 24.

Lai novērtētu VRG pārvaldības ietekmi uz LEADER procesa caurspīdīgumu, tika vērtēta informācijas izplatība sabiedrībā (par LEADER, par VRG, Vietējās attīstības stratēģiju un projektu konkursu vietējās attīstības stratēģijas ieviešanai). Lai varētu novērtēt VRG pārvaldes ietekmi uz iedzīvotāju informētību, tika veikta VRG

¹ Klāsteru analīze, kvadrātiskie Eiklīda attālumi, Vārda (Ward) grupēšanas algoritms, no visiem izvēlēts 4 klāsteru dalījums.

grupēšana, izmantojot LVAEI apkopotos dažādu avotu datus par padomes biedru pārstāvēto VRG iedzīvotāju skaitu, iedzīvotāju blīvumu un dažādu aģentu – valsts un pašvaldību, ekonomisko partneru un sociālo partneru (NVO / fiziskas personas) īpatsvaru biedru vidū². Šāda pieeja ļauj izvērtēt, vai un cik liela ietekme ir šādiem rādītājiem uz informācijas izplatību VRG iedzīvotāju vidū. Indeksu vidējo aritmētisko vērtību salīdzinājums tika veikts VRG līmenī.

Individuālā līmenī tika salīdzinātas iesaistīšanās un informētības LEADER (procesa ieviešanas caurspīdīguma indikators) vidējās aritmētiskās vērtības, lai noskaidrotu, kādās sociālās un demogrāfiskās grupās ir raksturīga augstāka informētība un iesaistīšanās (pēc vecuma, dzimuma, izglītības līmeņa ienākumiem, nodarbinātajiem – nodarbinātības sektora). Šāda pieeja ļauj noskaidrot, vai ir izdevies veicināt sociālo iekļaušanu – paaugstināt sociāli atstumto iedzīvotāju vai sociālās atstumtības riska grupu iesaistīšanos, iekļaušanos kopienas dzīvē un savu vajadzību paušanu, domājot par dzīves kvalitātes uzlabošanu. Iespēju robežās šīs atšķirības tika salīdzinātas arī katras VRG ietvaros aptaujāto respondentu vidū.

Papildus tika salīdzinātas iedzīvotāju, kas dzīvo vietās ar atšķirīgu teritorijas attīstības indeksa (TAI) vērtību 2007.gadā³. Šāda pieeja ļauj analizēt iedzīvotāju subjektīvos vērtējumus sasaistē ar salīdzinoši objektīvu teritorijas attīstības vērtējumu, kas balstīts uz statistikas datiem.

Indeksu aprēķina metodoloģija

Šeit sniegts katras VRG apraksta nodaļā izmantoto indeksu aprēķina metodoloģijas apraksts. Vairāki indeksi ir līdzīgi, tomēr katrā nodaļā izmantotajiem indeksiem ir nelielas atšķirības, kas aprakstītas zemāk.

3.1. Attīstības sabalansētība

Indeksi tiek veidoti, izmantojot 5. un 6.jautājumu, kā arī 4.un 7.jautājumu (numerācija šeit un turpmāk atbilstoša SKDS veiktā pētījuma anketai, anketu skatīt pielikumā Nr.7.3.), apvienojot pašreizējās situācijas raksturojumu ar izmaiņu pēdējo 3 gadu laikā vērtējumu, kā arī sabalansētības vērtējumu, kas ir vērsts uz nākotni. Tas nozīmē, ka indekss ietver gan attīstības procesa virzības, gan rezultāta novērtējumu.

Pašreizējās situācijas un izmaiņu vērtējuma indeksi

Vides attīstības indekss

Ja korelācija starp diviem elementiem ir lielāka par 0.7, tad viens no elementiem tiek izslēgts no indeksa (iekļautie elementi ietver vairākas vides attīstības dimensijas, tāpēc šādu elementu atstāšana piešķir neadekvātu svaru dimensijai indeksa kopvērtējumā). Pēc korelāciju pārbaudes indeksā iekļauti 5.1., 5.7.; 6.1., 6.7.jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

² Analīze veikta par tām 20 VRG, par kurām bija pieejama šī informācija. Izmantota klāsteru analīze, kvadrātiskie Eiklīda attālumi, Vārda (Ward) grupēšanas algoritms, no visiem izvēlēts 3 klāsteru dalījums.

³ Analīzē tika izmantoti rangi, kuriem atbilstošie pagasti un vērtības atrodami VRAA izdevumā Reģionu attīstība 2008. Skatīts internetā 15.12.2011.

<http://www.vraa.gov.lv/uploads/BSR%20INNOREG/Regionu%20attistiba%20Latvija%202008%20LAT.pdf>

Ekonomiskās attīstības indekss

Iekļauj darba tirgus (darba iespējas, uzņēmējdarbība) pašreizējās situācijas un izmaiņu vērtējumu, ņemot vērā visus 4. un 7. jautājuma elementus (neatkarīgi no to savstarpējās korelācijas, jo visi elementi mēra vienu un to pašu parādības dimensiju).

Indeksa vērtība sniedz ekonomiskās attīstības vērtējums mikrolīmenī, raksturojot indivīda spējas un vēlmes iesaistīties ekonomiskajā aktivitātē. Līdz ar to indeksa vērtību būtiski ietekmē respondentu vecumstruktūra, t.i., respondentu īpatsvars pēc darbības vecuma, jo šo grupu vērtējumā darba iespēju un uzņēmējdarbības uzsākšanas individuālo iespēju vērtējums var atšķirties no vērtējuma darbības vecuma iedzīvotāju vidū. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Sociālās attīstības indekss

Sociāli taisnīgas, vienmērīgas attīstības pašreizējās situācijas un attīstības vērtējuma indekss, iekļauj 5.24., 5.25., 6.24., 6.25. elementus, kas raksturo respondentu apmierinātību ar pašreizējo situāciju un vērtējumu par nākotni, un 9.1.-9.9. elementi, kas ietver vērtējumu par dažādu iedzīvotāju grupu interešu ievērošanu teritoriālās attīstības procesos. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Sabalansētas (nākotnes) attīstības indeksi

Lai novērtētu iedzīvotāju vērtējumu par nepieciešamo atbalstu dažādām jomām nākotnē, tika izveidoti 3 indeksi, kas vērtē nepieciešamos uzlabojumus ierobežotu līdzekļu apstākļos, t.i., kurai no 3 jomām – sociālajai, vides vai ekonomiskajai attīstībai - jāpievērš papildu uzmanība.

Indeksu vērtības ļauj raksturot, vai iedzīvotāju vērtējumā attiecīgajai jomai ir nepieciešams lielāks atbalsts nekā pašlaik, mazāks atbalsts nekā pašlaik vai tāds pats atbalsts kā pašlaik, tādējādi norādot uz pašreizējās attīstības sabalansētību:

- ja visās jomās indeksa vērtība ir robežās no 2.50 - 3.50, tātad - atbalsta vērtējums visām jomām vērtējams kā atbilstošs esošajai situācijai, tad varam uzskatīt, ka arī nākotnē vērsts attīstības vērtējums ir sabalansēts;
- ja iedzīvotāji ar pašreizējo situāciju kādā jomā ir neapmierināti, un uzskata, ka šai jomai ir nepieciešams lielāks atbalsts nekā pašlaik, tas norāda uz sabalansētības trūkumu.

Vides attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Indeksā iekļauti 8.1., 8.7. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Ekonomiskā attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Iekļauj nepieciešamā atbalsta vērtējumu darba tirgus (darba iespējas, uzņēmējdarbība) attīstībai nākotnē - 8.8., 8.26., 8.27., 8.28. jautājums (neatkarīgi no to savstarpējās korelācijas, jo visi elementi mēra vienu un to pašu parādības dimensiju). Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Sociālā attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Atbalsta vērtējums iedzīvotāju iesaistīšanai (sociāli taisnīgai, iekļaujošai attīstībai) iekļauj 8.24., 8.25. elementus. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

3.2. VRG stipro un vājo pušu izmantošana

Ja kādas no respondentu paustajām vēlmēm (nākotnes vajadzību indeksi) nav minētas starp VRG stiprajām pusēm un nav iekļautas stratēģijas rīcībās un projektos, un šī joma ir LAP potenciālo intervencu (potenciāli atbalstāmo projektu) sarakstā, tad jāsecina, ka stiprās puses un iespējas netiek pietiekami izmantotas un ir jāveic izmaiņas.

Vides attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Indeksā iekļauti 8.1., 8.7. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Kultūras un sporta vides attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Indeksā iekļauti 8.2., 8.3., 8.4., 8.5., 8.6. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Cilvēkkapitāla attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Indeksā iekļauti 8.18. un 8.15. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Ekonomikas attīstība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Iekļauj nepieciešamā atbalsta vērtējumu darba tirgus (darba iespējas, uzņēmējdarbība) attīstībai nākotnē - 8.8., 8.26., 8.27., 8.28. jautājums (neatkarīgi no to savstarpējās korelācijas, jo visi elementi mēra vienu un to pašu parādības dimensiju). Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Telpiskās attīstības perspektīva: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Telpiskās attīstības vajadzību vērtējumu veido respondentu izteiktais atbalsts ceļu, transporta, mājokļa un komunālo pakalpojumu, interneta un telekomunikāciju attīstībai, kā arī dažādi sadzīves pakalpojumi, to pieejamības nodrošinājums. Sākotnēji tika iekļautas arī radio un TV signālu vērtības, bet pēc savstarpējās korelācijas pārbaudes šie elementi indeksā iekļauti netika (jo korelācija ir lielāka par 0.7, tādēļ tiek izslēgti no indeksa – šādu elementu atstāšana piešķir neadekvātu svaru dimensijai indeksa kopvērtējumā). Iekļautie elementi: 8.9. – 8.11., 8.21-8.22 (transporta un sakari), kā arī 8.14., 8.16., 8.19., 8.20. jautājums (komunālie un ikdienas pakalpojumi). Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Pārvaldība un sabiedrības līdzdalība: nākotnes vajadzību vērtējuma indekss

Iekļauj nepieciešamā atbalsta vērtējumu valsts un pašvaldības pakalpojumu nodrošināšanai un sabiedrības līdzdalības veicināšanai: 8.17., 8.24., 8.25. jautājums. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Vērtējums tika salīdzināts starp VRG un četrās VRG grupās: ņemot vērā LAD un LVAEI apkopoto informāciju par ieviesto un ieviešamo projektu skaitu, iedzīvotāju blīvumu (rādītājs apkopo informāciju par iedzīvotāju skaitu un teritoriju).

3.3. NAP indeksi (nacionālo prioritāšu indeksi)

Pētījuma ietvaros iedzīvotāji vērtējumi dažādām jomām skatīti arī nacionālo prioritāšu kontekstā. Latvijā ir noteiktas šādas nacionālās prioritātes: kultūrvides attīstība, cilvēkkapitāla attīstība, inovatīva un ecoefektīva ekonomika, telpiskās attīstības perspektīva un inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība.

Izmantojot veiktās iedzīvotāju aptaujas datus, tika izveidoti attiecīgi indeksi, kas ietver gan jautājumus par apmierinātību ar pašreizējo situāciju, gan arī jautājumus par izmaiņām pēdējo 3 gadu laikā.

Kultūrvides attīstība

Indeksā iekļauti 5.2., 5.3., 5.4., 5.6., 6.2., 6.3., 6.4., 6.6. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Cilvēkkapitāla attīstība

Saskaņā ar NAP sniegto interpretāciju (NAP terminu skaidrojums, 50.lpp.), indeksā iekļauta izglītības un veselības pakalpojumu joma. Indeksā iekļauti 5.18., 5.15., 6.18., 6.15. jautājumi. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Inovatīva un ecoefektīva ekonomika

Saskaņā ar NAP sniegto interpretāciju, dimensija ietver zināšanietilpīgu, uz zinātni balstītu, radošu, efektīvu un ilgtspējīgu lauksaimniecības, mežsaimniecības produktu radīšanu, kas nav energoresursu ietilpīga, ļauj saglabāt lauksaimniecisko zemi kā resursu, ir videi saudzīga un ilgtspējīga.

Inovācijas jēdziena attiecināšana uz lauku vidi un lauksaimniecību ir saistīta ar dažāda veida zināšanu adaptāciju komercializācijas nolūkos⁴. Tāpēc šajā gadījumā, vērtējot inovatīvu uzņēmējdarbību laukos, var analizēt, kā respondenti vērtē iespējas uzsākt ar lauksaimniecību nesaistītu uzņēmējdarbību: izmantoti 4.8., 4.9., 7.8., 7.9., 4.7., 7.7.jautājumi. Ierobežojums interpretācijā – grūti novērtēt inovativitāti un efektivitāti. Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Telpiskās attīstības perspektīvas indekss

Saskaņā ar NAP interpretāciju, telpiskās attīstības perspektīva no indivīda puses ietver transporta, ceļu infrastruktūru, komunālos pakalpojumus, interneta un telekomunikāciju pakalpojumus.

Indeksā iekļāva 5.9., 5.10., 5.11., 5.19., 5.20., 5.21., 5.22., 5.23.; 6.9., 6.10., 6.11., 6.19., 6.20., 6.21., 6.22., 6.23. jautājumus (pēc korelāciju pārbaudes no indeksa izslēgti 6.12. un 6.13.jautājumi par radio un TV signālu (jo korelācija ir lielāka par 0.7, tādēļ tiek izslēgti no indeksa – šādu elementu atstāšana piešķir neadekvātu svaru

⁴ FP6 projekts IN-SIGHT (<http://www.insightproject.net/>)

dimensijai indeksa kopvērtējumā)). Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

Inovatīvas pārvaldības un sabiedrības līdzdalības indekss

Pārvaldes un sabiedrības līdzdalības vērtējuma indeksu veido 5.17., 5.24., 5.25., 6.17., 6.24., 6.25. jautājumi. Individuālās aktivitātes vērtējums, kas iekļauts indeksā, veidots, izmantojot 10.jautājumu, kurā mērīta iedzīvotāju iesaistīšanās dažādās kopienas dzīves aktivitātēs. Jautājuma 5 atbilžu varianti pārvērsti vienā rādītājā ar 5 punktu skalu, kur 1- aktīvs, līdzdalīgs, iesaistīts iedzīvotājs (t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā ir iesaistījies visās aktivitātēs), bet 5 – neiesaistīts (t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā nav iesaistījies nevienā aktivitātē).

Indeksa vērtību veido vidējais aritmētiskais visu elementu (5., 6.jautājumā sniegtā situācijas un attīstības virziena, kā arī 10.jautājumā sniegtās individuālās uzvedības) vērtējums (neņemot vērā atbildes „Grūti pateikt”).

3.4. VRG darbības caurspīdīguma indekss

Lai novērtētu VRG darbības caurspīdīgumu, tikai izveidots VRG darbības caurspīdīguma indekss, kurā izmantots 13., 14., 16., 19. jautājuma mērījums par to, vai respondents ir dzirdējis par LEADER, VRG, VRG stratēģiju un projektu konkursu, piešķirot vērtību 1, ja vērtējums ir pozitīvs, bet 0- ja respondents nav par to dzirdējis vai ir grūti pateikt. Iegūto summāro vērtējumu kodē skalā no 1 – respondents ir ļoti labi informēts, t.i., zina par LEADER, VRG, VRG stratēģiju un projektu konkursu, līdz 5 – nav dzirdējis ne par vienu no tiem.

Vērtējums tika salīdzināts arī VRG līmenī VRG grupās: ņemot vērā stratēģijās pieejamo un LVAEI apkopoto informāciju par VRG biedru un padomes locekļu īpatsvaru 3 grupās - ekonomiskie, valsts un pašvaldības, kā arī sociālie (NVO un privātpersonas) partneri, kā arī viena biedra un padomes locekļa pārstāvētais VRG iedzīvotāju skaits).

3.5. Iedzīvotāju iesaistes indekss

Iedzīvotāju iesaistīšanās indeksa pamatā ir 10.jautājums, kurā mērīta iedzīvotāju iesaistīšanās dažādās kopienas dzīves aktivitātēs. Jautājuma 5 atbilžu varianti pārvērsti vienā rādītājā ar 5 punktu skalu, kur 1- aktīvs, līdzdalīgs, iesaistīts iedzīvotājs (t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā ir iesaistījies visās aktivitātēs), bet 5 – neiesaistīts (t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā nav iesaistījies nevienā aktivitātē).

Papildus vērtējums tika salīdzināts dažādās VRG grupās: ņemot vērā stratēģijās pieejamo un LVAEI apkopoto informāciju par VRG biedru un padomes locekļu īpatsvaru 3 grupās - ekonomiskie, valsts un pašvaldības, kā arī sociālie (NVO un privātpersonas) partneri, kā arī informāciju par viena biedra un padomes locekļa pārstāvēto VRG iedzīvotāju skaitu.

4. DATU ANALĪZE.

4.1. VRG tipoloģija pēc VRG raksturojuma, LAP intervences apjoma un pārvaldības veida

Izmantojot informāciju par VRG iedzīvotāju skaitu un platību (iedzīvotāju blīvums kā apkopojošs rādītājs), īstenoto projektu skaitu (projektu skaids uz 10 000 iedzīvotājiem) un finansējumu uz vienu ieviesto / ieviešamo projektu, tika izveidotas (klāsteru analīze, metode detalizētāk aprakstīta metodoloģijā) četras VRG grupas, kuras ir līdzīgas pēc iepriekš minētajiem rādītājiem (skatīt 1.tabulu 15.lpp.):

- **1.grupa:** VRG, kuras, salīdzinot ar pārējām VRG, ir ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, lielu, finansiāli ne īpaši apjomīgu projektu daudzumu (konkrētu grupas raksturojumu skatīt 1.tabulā); šajā grupā salīdzinoši lielāks mazo VRG īpatsvars, bet pamata atšķirība ir salīdzinoši liels projektu skaits un mazs finansējums uz projektu; mazās VRG varētu būt tas, ko sagaida no nelielas, tipiskas lauku kopienas.
- **2.grupa:** VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu; ietilpst pārsvarā salīdzinoši lielās partnerības (izņemot partnerību ‘Seši krasti’; būtiskākā atšķirība ir mazāks, bet finansiāli apjomīgāku projektu daudzums)
- **3. grupa:** Salīdzinoši blīvi apdzīvotas teritorijas ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu un lielu pārstāvamā iedzīvotāju skaitu uz vienu padomes locekli (t.i., zemu pārstāvniecību); gandrīz visas VRG atrodas samērā tuvu Rīgai, lai arī ārpus Pierīgas reģiona (izņemot divas - Talsu un Preiļu rajona partnerības); šīs VRG (izņemot divas iepriekšminētās) atrodas Pierīgā vai ikdienas mobilitātes attālumā no Rīgas un teorētiski tās var iekļaut Rīgas ‘ietekmes areāla’ perifērijā.
- **4.grupa:** Pierīgas reģiona partnerības ar augstu iedzīvotāju blīvumu, nedaudz neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību; šīs grupas partnerības īsti neatbilst ‘klasiskajam’ priekšstatam par lauku kopienu Latvijā, Rīgas tuvumam ir ietekme gan pakalpojumu pieejamības un izmantošanas struktūras un vajadzību, gan kopienas dzīves dinamikas ziņā

Lai labāk raksturotu iedzīvotāju iesaistīšanos un LEADER procesa caurspīdīgumu VRG teritorijās, izmantojot informāciju par VRG padomes locekļu un VRG biedru pārstāvēto iedzīvotāju daudzumu, tika sagrupētas 20 VRG, par kurām šī informācija bija pieejama, izveidojās 3 grupas (skatīt 2.tabulu 16.lpp.):

- **1.grupa:** ‘Sociālo partneru veidotas VRG teritorijas ar mazu iedzīvotāju blīvumu un samērā plašu pārstāvniecību’; liela teritorija, maz cilvēku, līdz ar to plaša pārstāvniecība (viens biedrs un padomes loceklis pārstāv salīdzināmi mazu skaitu iedzīvotāju); daudz sociālo partneru (68% vidēji);
- **2.grupa:** ‘Pašvaldību un sociālo partneru sadarbības veidotas VRG blīvi apdzīvotās teritorijās’; faktiski Pierīgas reģionā esošas partnerības un Bauskas partnerība, kuras raksturo zema pārstāvniecība (viens biedrs un padomes loceklis pārstāv lielu skaitu iedzīvotāju); pamatā sociālie partneri un valsts / pašvaldības iestādes;
- **3.grupa:** ‘Pašvaldību/ valsts iestāžu sadarbība ar sociālajiem partneriem un ekonomiskajiem partneriem (kuri ir mazākumā)’; vidēji blīvi apdzīvotas un vidēji pārstāvētas VRG, kurās nedaudz plašāk pārstāvēti valsts un pašvaldību partneri, bet pēc tam vienādās proporcijās ekonomiskie un sociālie partneri.

Grupu pamata atšķirības ir saistītas ar iedzīvotāju blīvumu un pašvaldības, sociālo partneru un ekonomisko partneru īpatsvaru biedru skaitā (skat.2.tabulu 16.lpp.).

Vērtējot grupēšanas rezultātus, jāņem vērā, ka 1.grupēšanā salīdzinātas visas 39 VRG, bet 2.grupēšanā – 25 VRG, par kurām bija pieejami dati, tāpēc salīdzinājuma rezultātā izveidojušās grupas var būt atšķirīgas.

Turpmāk analīzes par visām VRG apakšnodaļās uz objektīviem rādītājiem balstītās grupas izmantotas subjektīvo dzīves kvalitātes vērtējumu salīdzinājumam.

1. tabula. VRG dalījums pēc iedzīvotāju blīvuma (un pārstāvniecības), projektu skaita uz 10 000 iedzīvotājiem, attiecināmā finansējuma uz vienu ieviesto / ieviešamo projektu.

1.grupa: VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, lielu, finansiāli ne īpaši apjomīgu projektu daudzumu.	2.grupa: VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgāku projektu daudzumu.	3. grupa: Salīdzinoši blīvi apdzīvotas teritorijas ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu un lielu pārstāvam iedzīvotāju skaitu uz vienu padomes locekli (zema pārstāvniecība)	4.grupa: Pierīgas partnerības ar nedaudz neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību
Iedzīvotāju blīvums vidēji ir 12.7 iedz/km2. Padomē viens cilvēks pārstāv vidēji 2 537 iedzīvotājus. Ieviesto / ieviešamo projektu skaits ir 17 uz 10 000 cilvēku, attiecināmās izmaksas uz vienu projektu ir vidēji 6014.8	Iedzīvotāju blīvums vidēji ir 13 iedz/km2. Padomē viens cilvēks pārstāv vidēji 2 494 iedzīvotājus. Ieviesto / ieviešamo projektu skaits ir 8 uz 10 000 cilvēku, attiecināmās izmaksas uz vienu projektu ir vidēji 8894.4, tātad projektu ir mazāk, bet finansiāli tie ir nedaudz apjomīgāki, nekā 1.grupā.	Iedzīvotāju blīvums vidēji ir 25 iedz/km2. Padomē viens cilvēks pārstāv vidēji 3 719 iedzīvotājus. Ieviesto / ieviešamo projektu skaits ir 11 uz 10 000 cilvēku, attiecināmās izmaksas uz vienu projektu ir vidēji 7268.0.	Iedzīvotāju blīvums vidēji ir 70 iedz/km2. Padomē viens cilvēks pārstāv vidēji 1 847 iedzīvotājus. Ieviesto / ieviešamo projektu skaits ir 7 uz 10 000 cilvēku, attiecināmās izmaksas uz vienu projektu ir vidēji 5852.0, tātad projektu nav īpaši daudz un tie nav apjomīgi. Visas šajā grupā esošās VRG atrodas Pierīgā.
Biedrība "Abulas lauku partnerība”	Biedrība "Aizkraukles rajona partnerība”	Biedrība "Baldones Partnerība"	Biedrība "Gaujas Partnerība"
Biedrība "Alūksnes lauku partnerība”	Biedrība "Cēsu rajona lauku partnerība”	Biedrība "Bauskas rajona lauku partnerība”	Biedrība "Partnerība Daugavkrasts”
Biedrība "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija”	Biedrība "Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība "Kaimiņi””	” Biedrība "Jelgavas Lauku partnerība "Lielupe”	Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Sernikon"
Biedrība "Darīsim paši”	Biedrība "Krāslavas rajona partnerība”	Biedrība "Dobeles rajona lauku partnerība	Biedrība "Stopiņu un Salaspils Partnerība”
Biedrība "Īģes lauku partnerība”	Biedrība "Lauku partnerība Ziemeļgauja”	Biedrība "Talsu rajona partnerība”	Biedrība "Pierīgas partnerība"
Biedrība "Jūrkante”	Biedrība "Liepājas rajona partnerība”	Biedrība "Preiļu rajona partnerība” Biedrība	
Biedrība "Kandavas Partnerība”	Biedrība "Ludzas rajona partnerība”	Biedrība "Ropažu partnerība"	
Biedrība "Lauku partnerība "Upe 8””	Biedrība "No Salacas līdz Rūjai”	Rīgas rajona Lauku attīstības biedrība	
Biedrība "Lauku partnerība Sēlija”	Biedrība "Seši krasti”	"Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Zied zeme”	
Biedrība "Partnerība Laukiem un Jūrai”	Nodibinājums "Madonas novada fonds”		
Biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība"	Biedrība "Vidzemes lauku partnerība "Brasla””		
Biedrība "Sateka”			
Biedrība "Balvu rajona partnerība”			
Saldus rajona attīstības biedrība			

2. tabula. VRG klasifikācija pēc padomes pārstāvēto iedzīvotāju skaita un dažāda veida biedru īpastvara (kopā 20 VRG, par kurām bija pieejama šāda informācija)

1.grupa: ‘Sociālo partneru veidotas VRG grupas ar mazu iedzīvotāju blīvumu’	2.grupa: ‘Pašvaldību un sociālo partneru sadarbības veidotas VRG blīvi apdzīvotās teritorijās’	3.grupa: ‘Pašvaldību/ valsts iestāžu sadarbība ar sociālajiem partneriem un ekonomiskajiem partneriem (kuri ir mazākumā)’
Viens padomes loceklis pārstāv vidēji 2245 VRG teritorijas iedzīvotājus (viens biedrs pārstāv 794 iedzīvotājus),iedzīvotāju blīvums ir 14.2 iedz/km2. VRG biedru proporciju raksturo liels NVO un fizisko personu īpatsvars (68%) un mazāks valsts un pašvaldību (21%) un ekonomisko partneru īpatsvars (11%).	Viens padomes loceklis pārstāv vidēji 6111 un viens biedrs – vidēji 2185 iedzīvotājus, vidējais iedzīvotāju blīvums teritorijās ir 47 iedz/km2. Raksturojot biedru sadalījumu, trešo daļu veido valsts un pašvaldību iestādes (33%) , ceturto daļu – ekonomiskie partneri (23%), bet lielākais īpatsvars ir sociālo partneru – 44%.	Viens padomes loceklis pārstāv 2713 un biedrs – vidēji 1057 iedzīvotājus, iedzīvotāju blīvums ir vidēji 15.7 iedz./km2. Divas piektdaļas (41%) ir valsts vai pašvaldību pārstāvji,nedaudz mazāk, bet līdzīgās proporcijās pārstāvēti ekonomiskie partneri (28%) un sociālie partneri (NVO, fiziskas personas, 27%).
Biedrība "Balvu rajona partnerība"	Biedrība "Bauskas rajona lauku partnerība"	Biedrība "Cēsu rajona lauku partnerība"
Biedrība "Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība "Kaimiņi"”	Biedrība "Partnerība Daugavkrasts”	Biedrība "Darīsim paši”
Biedrība "Jūrkante”	Rīgas rajona Lauku attīstības biedrība	Biedrība "Dobeles rajona lauku partnerība”
Biedrība "Lauku partnerība Ziemeļgauja”		Biedrība "Jelgavas Lauku partnerība "Lielupe”
Biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība"		Biedrība "Lauku partnerība "Upe 8””
Biedrība "Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Zied zeme”		Biedrība "Lauku partnerība Sēlija”
		Biedrība "Ludzas rajona partnerība”
		Biedrība "No Salacas līdz Rūjai”
		Biedrība "Partnerība Laukiem un Jūrai”
		Biedrība "Preiļu rajona partnerība”
		Biedrība "Sateka”

4.2. Attīstības sabalansētības vērtējums

Pētījuma ietvaros analizēts, kā iedzīvotāji vērtē līdzšinējo attīstību (cik apmierināti ir ar dažādām jomām, kā vērtē pēdējo trīs gadu laikā notikušās izmaiņas – līdzšinējās attīstības indeksi), kā arī novērtēts, kādi ir viedokļi par nākotnē nepieciešamo atbalstu (nākotnes attīstības indeksi).

Līdzšinējās attīstības sabalansētības vērtējumu veido 3 indeksu vērtības, kas apvieno pašreizējās situācijas raksturojumu ar izmaiņu pēdējo 3 gadu laikā vērtējumu. Tas nozīmē, ka indeksi ietver gan attīstības procesa virzības, gan rezultāta novērtējumu. Par pozitīvu sabalansētu attīstību liecina līdzīgas visu trīs indeksu vērtības, kas ir robežās no 1-3 (skalā, kur 1 nozīmē augstāko, bet 5 – zemāko vērtējumu).

Attīstības sabalansētība tika vērtēta, mērot situācijas un tās izmaiņu vērtējumu ekonomiskajā, sociālajā un vides jomās (skalā no 1 līdz 5, kur 1 - ļoti pozitīvs vērtējums, bet 5 - ļoti negatīvs vērtējums; rezultāti tikai par 25 VRG, kurās iegūtos rezultātus var attiecināt uz visu teritoriju). Par sabalansētību liecinātu līdzīgas visu trīs indeksu vērtības, kas atrodas robežās no 1-3.

Kopumā attīstību nevar uzskatīt par sabalansētu, jo vides jomā iedzīvotāju skatījumā attīstība ir pozitīva attiecībā pret skalas viduspunktu (2.27), sociālās attīstības joma vērtēta vidēji (3.21), bet ekonomiskās attīstības indekss ir negatīvs attiecībā pret vērtējuma skalas viduspunktu („3”) un ir vienāds ar 4.14. Jāņem vērā, ka ekonomiskās situācijas vērtējumā liela nozīme ir krīzes sekām, kuras LAP intervence varēja tikai mīkstināt, bet ne pilnībā novērst.

Salīdzinot visu trīs jomu vērtējumus, jāsecina, ka mazākās atšķirības iedzīvotāju vērtējumā bija Alūksnes lauku partnerībā, Pierīgas partnerībā, biedrībā „Zied zeme” un Liepājas partnerībā, bet lielākās – Balvu rajona partnerībā, Dobeles rajona lauku partnerībā un Lauku partnerībā Ziemeļgauja.

Raksturojot nākotnes attīstības vajadzības iedzīvotāju skatījumā (skalā no 1 – nepieciešams noteikti lielāks atbalsts līdz 5 – noteikti mazāks atbalsts), tās ir vērstas uz sabalansētu attīstību, t.i., uz atbalsta palielināšanu tām jomām, kas vērtētas kritiskāk – prioritārs ir atbalsts ekonomikas attīstībai (1.67), vides attīstība (2.20), kam seko sociālā attīstība (2.41). Raksturojot vides attīstību, parādās augstāks jomas vērtējums ar vienlaikus lielāka atbalsta nepieciešamību, kas liecina par zināmu konsekvences trūkumu. Pētījuma rezultāti liecina, ka vides attīstība iedzīvotāju skatījumā ir svarīgāka par sociālo attīstību.

Šobrīd prioritāra iedzīvotāju skatījumā ir ekonomiskā attīstība, un tai būtu jāpievērš lielāka uzmanība.

Salīdzinot dažādu jomu attīstību dažādās VRG grupās (informāciju par to, kuras VRG ietilpst kurā grupā, skatīt 1.tabulā 15.lpp.), atšķirības nav statistiski nozīmīgas, bet pašreizējās situācijas vērtējumi ir pozitīvāki 4.grupā – Pierīgas partnerībās ar nedaudziem neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību, t.i., teritorijās, kuras jau atrodas Rīgas tuvumā un kurās LAP intervence (n daudz neliela apjoma projekti) varētu nebūt bijusi īpaši nozīmīga. Zemākais vērtējums visām jomām ir 3.grupas VRG vidū, tās ir salīdzinoši blīvi apdzīvotas teritorijas ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu un lielu pārstāvēto iedzīvotāju skaitu uz vienu padomes locekli – daļa atrodas Pierīgā (piemēram, Baldones, Ropažu VRG) vai netālu no Rīgas (Bauskas, Dobeles rajona partnerības, biedrības „Zied zeme” teritorija) (izņemot Talsu un Preiļu partnerības). Tomēr šajā gadījumā attālums no galvaspilsētas ir lielāks, t.i., šīs vietas (izņemot Talsu un Preiļu partnerības) var interpretēt kā Rīgas aglomerācijas perifēriju, līdz ar to šis salīdzinājums apstiprina Rīgas klātbūtnes nozīmi sabalansētas attīstības vērtējumā iedzīvotāju vidū.

Analizējot sociālo attīstību, izmantots arī otrs VRG dalījums pēc pārstāvniecības (2.tabula 16.lpp.), būtisku atšķirību ekonomikas un vides attīstības vērtējumā nav, bet sociālās attīstības vērtējums ir būtiski zemāks 1.grupā (3.45 salīdzinājumā ar 3.10 un 3.20 abās pārējās grupās). 1.grupu veido 'Sociālo partneru veidotas VRG teritorijas ar mazu iedzīvotāju blīvumu', kur ir salīdzinoši liels NVO un fizisko personu kā biedru īpastvars (Balvu rajona partnerība, Rēzeknes rajona kopienu partnerība, Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība "Kaimiņi"", „Jūrkanīte", Lauku partnerība Ziemeļgauja, biedrība "Zied zeme")⁵. Šeit iezīmējas zināma pretruna, ka VRG, kurās sociālie partneri ir lielākā īpatsvarā, sociālās attīstības vērtējums ir zemāks. Tas liek domāt par to, ka vai nu NVO nav bijušas pietiekami aktīvas, vai arī zema iedzīvotāju blīvums ir šķērslis pozitīvākam sociālās attīstības vērtējumam.

Salīdzinot respondentu individuālo vērtējumu par šīm dimensijām pēc dzīves vietā īstenoto 3. un 4. ass projektu skaita, redzama sakarība, ka vietās, kurās nav īstenots neviens projekts, zemāk nekā vidēji tiek vērtēta ekonomiskā attīstība, savukārt vietās, kurās īstenoti pieci projekti un vairāk, salīdzinoši zemāks ir vides attīstības vērtējums. Raksturojot attīstības sabalansētību saistībā tikai ar 4. ass projektu īstenošanu, vērojama līdzīga sakarība – vietās, kur nav realizēts neviens 4.ass projekts, ir relatīvi augstāks vides, bet zemāks – ekonomikas attīstības vērtējums, bet vietās, kurās īstenoti trīs un vairāk 4.ass projekti, sakarība ir pretēja – tālāk, augstāks ir ekonomiskās attīstības, bet zemāks – vides attīstības vērtējums. Tas liecina par to, ka jāņem vērā, ka iedzīvotāju subjektīvās dzīves kvalitātes vērtējums ir saistīts ar ļoti plašu, daudzveidīgu apstākļu kopumu, ne tikai LAP intervences jomām – jāņem vērā salīdzināšanas iespējas ar citām vietām (vides, ekonomikas jomā) kā arī vietas kopējais attīstības līmenis. Ņemot vērā projektu koncentrēšanos pilsētās un apdzīvotu vietu centros, tas liek domāt par sabalansētas attīstības atšķirībām urbanizētākās un mazāk urbanizētās teritorijās.

Salīdzinot attīstības sabalansētību saistībā ar teritorijas attīstības indeksa (TAI) vērtībām pēc 2007.gada datiem (teritorijas sagrupētas 4 grupās pēc TAI ranga), vides attīstība ir nedaudz augstāk vērtēta pēc TAI ranga 1.-29⁶.vietā ranžētās teritorijas, un šajā grupā augstākas ir arī ekonomiskās un sociālās attīstības indeksa vērtības. Tātad vietās, kurās jau 2007.gadā bija objektīvi augstāka attīstība, iedzīvotāji visas dimensijas vērtē salīdzinoši augstāk. Viszemākie vides, ekonomiskās un sociālās attīstības indeksi ir teritorijā, kas atbilst 3.kvartilei un TAI pēc 2007.gada datiem bija no 74.-245.vietai. Tiesa, vērtību savstarpējās attiecības paliek nemainīgas - visās kvartilēs visaugstāk – drīzāk pozitīvi vērtēta vide, vidēji – sociālā attīstība, bet drīzāk negatīvi – ekonomiskā attīstība.

Stratēģijās izvirzītās attīstības prioritātes pamatā orientējas uz iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu (brīvā laika pavadīšanas iespējas, vides sakārtošana, sakopšana, sabiedrisko aktivitāšu dažādošana iedzīvotājiem), retāk minētas (un vēl retāk – projektu formā īstenotas)- aktivitātes uzņēmējdarbības atbalstam (Šņuka, 2011). Lai veicinātu attīstības sabalansētību, būtu svarīgi plašāk attīstīt, izmantot LAP un LEADER iespējas sekmīgi atbalstīt uz ekonomisko attīstību tieši vai netieši vērstus projektus.

⁵ Par grupēšanas algoritma darbību skat. 3.un 4.1.nodaļu. Klāsteru analīze nozīmē, ka pēc noteiktām pazīmēm (iedzīvotāju skaita, teritorijas, ieviesto projektu skaita u.tml.) līdzīgas VRG tiek apvienotas vienā grupā. Tā kā katra VRG ir unikāla gan pēc lieluma, iedzīvotāju skaita u.tml., šīs izveidotās grupas ir relatīvas. Piemēram, mainoties analīzē iekļauto VRG skaitam, mainās to relatīvās attiecības. Ja, salīdzinot 39 VRG grupā, viena VRG ir ar salīdzinoši augstu iedzīvotāju blīvumu un ieviesto projektu skaitu, tad, piemēram, salīdzinot tikai 25 VRG no 39 šī pati konkrētā VRG var būt ar salīdzinoši zemu iedzīvotāju blīvumu, salīdzinot ar pārējām 24.

⁶ Analīzē tika izmantoti rangi, kuriem atbilstošie pagasti un vērtības atrodami VRAA izdevumā Reģionu attīstība 2008. Skatīts internetā 15.12.2011.

<http://www.vraa.gov.lv/uploads/BSR%20INNOREG/Regionu%20attistiba%20Latvija%202008%20LAT.pdf>

4.3. VRG stipro pušu izmantošana

VRG stratēģiju stipro pušu analīze tika veikta saistībā ar prioritātēm un vīziju, izmantojot jau sagatavotu pārskatu (Šņuka, 2011). Par stiprajām pusēm informācija tika meklēta stratēģijās. Ja kādas no respondentu paustajām vēlmēm nav minētas starp VRG stiprajām pusēm un nav iekļautas stratēģijas rīcībās un projektos, un šī joma ir LAP potenciālo intervenču (potenciāli atbalstāmo projektu) sarakstā, tad jāsecina, ka stiprās puses un iespējas netiek pietiekami izmantotas un ir jāveic izmaiņas.

Stratēģiju analīze liecina, ka lielākajā daļā stratēģiju minētās stiprās puses ir saistītas ar ģeogrāfisko atrašanās vietu (un VRG spēju saskatīt tās izmantošanas iespējas), dabas kapitālu – bioloģisko, ainavisko daudzveidību, dabas objektiem, resursiem ražošanai – derīgajiem izrakstējiem, mežiem, kā arī kultūrvēsturisko mantojumu. Nereti minētas arī ekonomisko attīstību raksturojošās stiprās puses, piemēram, lauksaimniecības tradīcijas. Stratēģijās izvirzītās attīstības prioritātes pamatā orientējas uz iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu (brīvā laika pavadīšanas iespējas, vides sakārtošana, sakopšana, sabiedrisko aktivitāšu dažādošana iedzīvotājiem), retāk minētas (un vēl retāk – projektu formā īstenotas) - aktivitātes uzņēmējdarbības atbalstam (Šņuka, 2011, Zvīgulis, 2010).

Raksturojot atšķirības VRG vidū ar atšķirīgu projektu skaitu un apjomu, ir iespējams noteikt saistību starp īstenoto projektu skaitu, projektu apjomu, iedzīvotāju blīvumu teritorijā un VRG stiprajām un vājajām pusēm (iedzīvotāju skatījumā), kā arī nepieciešamajiem uzlabojumiem (iedzīvotāju skatījumā).

Analizējot iedzīvotāju vēlmes VRG grupās (informāciju par to, kuras VRG ietilpst kurā grupā, skatīt 1.tabulā 15.lpp), pētījuma rezultāti liecina, ka pēc iedzīvotāju blīvuma, projektu skaita un finansējumu izveidotajās VRG grupās atšķiras nepieciešamā atbalsta vērtējums ekonomiskajai attīstībai: 1. un 2. VRG grupā – ‘VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, lielu, finansiāli ne īpaši apjomīgu projektu daudzumu’ un ‘VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu’ – iedzīvotāji pauž lielu pārliecību par to, ka atbalsts ekonomikas attīstībai ir nepieciešams lielāks (indeksi attiecīgi 1.66 un 1.47 (robežās no 1 - noteikti lielāks atbalsts līdz 5 – noteikti mazāks atbalsts, kā līdz šim)) nekā iedzīvotāji 3. un 4.VRG grupā – ‘Salīdzinoši blīvi apdzīvotas teritorijas ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu un lielu pārstāvēto iedzīvotāju skaitu uz vienu padomes locekli’ un ‘Pierīgas partnerības ar neredz neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību’ (kur abās grupās gandrīz visas ietilpstošās VRG raksturo saistība ar Rīgas aglomerāciju) (indeksi attiecīgi 1.80 un 1.98).

Analizējot nākotnes vajadzības pēc īstenoto 3.un 4. ass projektu skaita, ir statistiski nozīmīgas atšķirības vides, ekonomiskās un sociālās, kā arī pārvaldības un iedzīvotāju līdzdalības veicināšanas vērtējumā pēc tā, cik liels atbalsts šīm jomām nepieciešams nākotnē iedzīvotāju vērtējumā.

Vietās, kurās nav realizēts neviens 3.vai 4. ass projekts, iedzīvotāji biežāk nekā caurmērā uzvēruši nepieciešamību sniegt lielu atbalstu sociālajai attīstībai un pārvaldības un iedzīvotāju līdzdalības veicināšanai, bet retāk nekā citās vietās norādījuši, ka lielāks atbalsts nepieciešams ekonomikas attīstībai. Vietās, kurās realizēts viens vai divi projekti, augstāks nekā citur ir nepieciešamā atbalsta videi vērtējums (2.27). Savukārt vietās, kurās realizēti trīs līdz četri projekti, salīdzinoši retāk uzsvērts, ka lielāks atbalsts nepieciešams videi (2.16), pārvaldībai un sabiedrības līdzdalībai (2.52) un sociālajai attīstībai (2.49), bet augstāk vērtēta nepieciešamība atbalstīt ekonomikas attīstību (1.42).

Respondenti, kas aptaujāti teritorijās ar TAI indeksu vērtībām (pēc 2007.gada datiem) 1.kvartilē (1.-29.rangs), nepieciešamo atbalstu ekonomikas atbalstam vērtēja zemāk (t.i., kā

drīzāk lielāku, nevis noteikti lielāku, kā 2.-4.kvartilē pēc ranga esošajās teritorijās aptaujātie; 1.70 salīdzinājumā ar 1.45, 1.34, 1.50). Līdzīga sakarība attiecināma arī uz pārvaldības un sabiedrības līdzdalības indeksu – atbalstu jomai kā vairāk nepieciešamo vērtē iedzīvotāji, kas 2007.gadā dzīvoja teritorijā ar zemāku TAI vērtību (2.55 un 2.46 vietās ar TAI 1.-2.kvartilēs un 2.34 un 2.42 3. un 4.kvartilēs). Kultūras un sporta attīstība arī prioritārāka šķiet respondentiem, kuru dzīves vietas pēc TAI 2007.gadā bija ar zemāku rangu (2.42.-2.43 vietās ar TAI rangs 1.un 2.kvartilē, un 2.31 un 2.37 ar rangs 3.-4.kvartilē). Tas liek domāt, ka teritorijās, kuras 2007.gadā bija ar augstāku starta attīstības līmeni (TAI rādītājs), 2011.gadā ir mazāk vajadzību un neizmantotu iespēju.

4.4. Ieguldījums NAP prioritāšu (nacionālo prioritāšu) attīstībai

Pētījuma ietvaros iedzīvotāji vērtējumi dažādām jomām skatīti arī nacionālo prioritāšu kontekstā. Latvijā ir noteiktas šādas nacionālās prioritātes: kultūrvides attīstība, cilvēkkapitāla attīstība, inovatīva un ekoeфекtīva ekonomika, telpiskās attīstības perspektīva un inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība. Izmantojot veiktās iedzīvotāju aptaujas datus, tika izveidoti attiecīgi indeksi (kas ietver gan jautājumus par apmierinātību ar pašreizējo situāciju, gan arī jautājumus par izmaiņām pēdējo 3 gadu laikā). Šie rezultāti jāvērtē kritiski, jo vairākas NAP dimensijas (skatīt metodoloģiju) šīs aptaujas ietvaros nebija iespējams pilnībā operacionalizēt.

Kopumā visaugstāk novērtēta telpiskās attīstības perspektīva (2.81), kurai seko kultūrvide (2.84) un cilvēkkapitāls (2.87) – šīs dimensijas respondenti vērtējuši pozitīvi attiecībā pret skalas viduspunktu. Kritiskāk vērtēta pārvaldība un sabiedrības līdzdalība (3.15) un ekonomikas attīstība (3.83)

Raksturojot atšķirības VRG līmenī, ir vērts pārbaudīt, kāda ir īstenoto / īstenojamo projektu (uz 10 000 iedzīvotājiem) un ieguldītā finansējuma (uz 1 iedzīvotāju) un dažādu NAP dimensiju vērtējuma saistība. Statistiski nozīmīgas korelācijas nav, bet tas nenozīmē, ka noteikti šāda saistība nepastāv, vienkārši to nav iespējams statistiski noteikt ar pētījumā izmantotajām metodēm. Metodoloģiski to būtu iespējams pārbaudīt, būtiski palielinot (2-3 reizes) izlases apjomu.

Raksturojot atšķirības dažādās VRG grupās, jāatzīmē, ka 4.grupas VRG (Pierīgas reģiona partnerības ar nedaudz neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību) teritorijās aptaujātie visas jomas, izņemot pārvaldību un sociālo iesaistīšanos, ir vērtējuši augstāk, bet 3.grupas VRG (VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu) teritoriju iedzīvotāji bijuši viskritiskākie – visas jomas vērtējuši zemāk. Jāpiebilst, ka pārvaldības un sociālās līdzdalības vērtējums salīdzinoši augstāks bija 2.grupas VRG (VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu) un 1.grupas VRG (Sociālo partneru veidotas VRG grupas ar mazu iedzīvotāju blīvumu) (informāciju par to, kuras VRG ietilpst kurās grupās, skatīt 1.tabulā 15.lpp. un 2.tabulā 16.lpp.).

Analizējot NAP dimensiju attīstību teritorijās ar atšķirīgu TAI 2007.gadā, statistiski nozīmīgi atšķiras kultūrvides, cilvēkkapitāla un telpiskās attīstības vērtējumi – tie bija augstāki to respondentu vidū, kuru dzīvesvietās 2007.gadā TAI bija augstāks (1.-2.kvartilē), bet zemāki kultūrvides, cilvēkkapitāla un telpiskās attīstības vērtējumi ir to respondentu vidū, kuri dzīvo vietās, kurās 2007.gadā TAI bija viszemākais⁷.

⁷Analīzē tika izmantoti rangi, kuriem atbilstošie pagasti un vērtības atrodami VRAA izdevumā Reģionu attīstība 2008. Skatīts internetā 15.12.2011.

<http://www.vraa.gov.lv/uploads/BSR%20INNOREG/Regionu%20attistiba%20Latvija%202008%20LAT.pdf>

Analizējot NAP dimensiju attīstību saistībā ar LAP 4. (un 3.) ass intervenci, tika salīdzināts dimensiju vērtējums iedzīvotāju vidū, kuru dzīves vietās ir īstenots dažāds skaits LAP projektu, un statistiski nozīmīgas atšķirības tiešām pastāv gan kultūrvides vērtējumā (tas ir zemāks vietās, kur īstenoti 1-2 projekti, bet augstāks tur, kur īstenoti 3-4 projekti); gan cilvēkkapitāla attīstības vērtējumā (tas ir zemāks vietās, kurās nav īstenots neviens projekts, bet augstāks vietās, kurās īstenoti 3-4 projekti), gan arī ekonomikas attīstības vērtējumā (tas ir zemāks vietās, kurās nav īstenots neviens vai 1-2 projekti, bet augstāks – vietās, kur īstenoti 5 un vairāk projektu), gan arī telpiskās attīstības dimensijas vērtējumā (zemāks vietās, kur nav īstenots neviens, bet augstāks vietās, kur īstenots kaut viens projekts). Tas liek domāt, ka NAP dimensiju attīstība ir saistīta ar LAP 3. un 4. ass projektu īstenošanu.

4.5. Caurspīdīguma nodrošinājuma vērtējums VRG darbībā

Vidēji visu aptaujāto vidū par LEADER ir dzirdējuši 28%. No VRG, kurās aptaujāts vismaz 40 cilvēku (un rezultāti ir attiecināmi uz visu VRG teritoriju), vismazāk par LEADER zina Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (6%) un Pierīgas partnerības teritorijā (9%).

Visaugstākā informētība par LEADER ir Lauku partnerības „Ziemeļgauja” teritorijas iedzīvotāji (56%, tātad divas reizes biežāk, nekā vidēji). Samērā plaši informēti par LEADER ir arī Saldus rajona attīstības biedrības (44%), Rēzeknes rajona kopienu partnerības (44%) un Cēsu rajona lauku partnerības (43%) teritorijās aptaujātie.

Par VRG ir dzirdējuši tikai 16% aptaujāto, kas ir ievērojami retāk nekā par LEADER. Visatpazīstamākā savas teritorijas iedzīvotāju vidū ir Saldus rajona attīstības biedrība (38%) un Lauku partnerība „Ziemeļgauja” (38%), bet mazāk kā desmitā daļa aptaujāto par attiecīgajā teritorijā aktīvo VRG dzirdējuši Pierīgas partnerības (4%), biedrības „Zied zeme” (2%), Alūksnes lauku partnerības (2%), Dobeles lauku partnerības (3%), Talsu rajona partnerības (9%), Lauku partnerības „Sēlija” (6%) un Balvu rajona partnerības (7%) teritorijā.

Par vietējās attīstības stratēģiju dzirdējis katrs devītais respondents (11%), visplašākā informētība par to ir Saldus rajona attīstības biedrības teritorijā aptaujāto vidū (33%), kā arī Cēsu rajona lauku partnerības (23%) un Krāslavas rajona partnerības (22%) teritorijā aptaujāto vidū. Par projektu konkursu stratēģijas īstenošanai bija dzirdējuši vien 8% visu aptaujāto VRG teritorijās dzīvojošo respondentu, tātad tikai katrs divpadsmitais respondents un tikai katrs trešais, kas bija dzirdējis par LEADER. VRG, kurās informētība par projektu konkursu bija augstākā, ir Saldus rajona attīstības biedrība (19%), Cēsu rajona lauku partnerība (17%), kā arī Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi” (14%).

Šī informācija tika apkopota caurspīdīguma indeksā, kurā atspoguļota respondentu kopējā informētība par LEADER, VRG, attīstības stratēģiju un projektu konkursu tās īstenošanai, kur skala ir no 1 – respondents ir ļoti labi informēts, t.i., zina par LEADER, VRG, VRG stratēģiju un projektu konkursu, līdz 5 – nav dzirdējis ne par vienu no tiem. Vidējais vērtējums ir 4.37, bet indeksa vērtības ir no 3.40 līdz 4.87. Tas nozīmē, ka informētības līmenis ir negatīvs attiecībā pret skalas viduspunktu. Caurspīdīguma indekss (informācijas izplatība) ir augstāks šādu VRG teritorijās: Lauku partnerība „Ziemeļgauja” (3.40), Saldus rajona attīstības biedrība (3.65), Cēsu rajona lauku partnerība (3.91), bet zemākais tas ir šādu VRG teritorijās: Pierīgas partnerība (4.87), Alūksnes lauku partnerība (4.82), biedrība „Zied zeme” (4.81), Lauku partnerība „Sēlija” (4.79), Aizkraukles rajona partnerība (4.78) un Dobeles rajona lauku partnerība (4.76). Lai arī šo partnerību vidū ir tādas, kurās ir īstenoti samērā daudz projektu (piemēram, Alūksnes lauku partnerība, biedrība „Zied zeme”), iedzīvotāju zemā informētība liecina par iespējamu projektu iniciatīvas koncentrēšanos salīdzinoši nelielā aktīvistu grupā, līdz ar to informācija plašākas iedzīvotāju grupas nerasniedz.

Lai izskaidrotu atšķirības starp VRG, kurās ir augstāka informētība (t.i., caurspīdīgums) un VRG, kurās tā ir zemāka, tika veikta VRG līmeņa analīze, iekļaujot informāciju par īstenoto

4.ass projektu skaitu (kas var būt saistīts ar informētību), iedzīvotāju blīvumu VRG teritorijā, viena VRG biedra un padomes locekļa pārstāvēto iedzīvotāju skaitu teritorijā, kā arī dažāda tipa (valsts / pašvaldības, sociālo un ekonomisko partneru īpatsvaru VRG) un indeksu vērtības VRG līmenī.

Lai izskaidrotu atšķirības informētības ziņā respondentu vidū individuālā līmenī, tika veikta indivīda līmeņa analīze, ņemot vērā dzimumu, vecumu, izglītību, nodarbošanos u.c. rādītājus, kam varētu būt saistība ar informācijas par LEADER un VRG aktivitātēm pieejamību.

Caurspīdīgums un VRG līmeņa rādītāji

VRG līmenī (25 VRG, kurās iegūtos rezultātus var attiecināt uz visu teritoriju) ir redzama vidēji cieša sakarība starp iedzīvotāju aktivitāti kopienas dzīvē⁸ un informācijas pieejamību par LEADER jeb caurspīdīgumu ($r=0.425$, $\alpha<0.05$). Tātad, jo aktīvāki iedzīvotāji, jo plašāk izplatās informācija. Netiešs iedzīvotāju aktivitātes rādītājs VRG līmenī ir biedru skaits VRG un padomē, un biedru pārstāvniecība.

Projektu skaits uz 10 000 iedzīvotāju vidēji spēcīgi⁹, pozitīvi statistiski nozīmīgi korelē ar caurspīdīgumu, t.i., jo vairāk projektu, jo caurspīdīgāks LEADER process, t.i., par to ir vairāk informācijas ($r=0.356$, $\alpha<0.05$)¹⁰.

VRG līmenī iedzīvotāju blīvumam un VRG padomes un biedru pārstāvēto iedzīvotāju skaitam ar LEADER pieejas īstenošanas caurspīdīgumu statistiski nozīmīgas korelācijas nav, tāpat arī procesa īstenošanas caurspīdīgumam un iedzīvotāju aktivitātei, kas novērota, veicot analīzi individuālā līmenī.

Lai arī atšķirības nav statistiski nozīmīgas, 1.un 2.grupā VRG grupējumā pēc īstenoto projektu rādītājiem caurspīdīguma indeksa vērtība liecina par lielāku informētību nekā 3. un 4. grupā (informāciju par to, kuras VRG ietilpst katrā no grupām, skatīt 1.tabulā 15.lpp.). Tātad pēc indeksa vērtības caurspīdīgums ir lielāks VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, lielu, finansiāli ne īpaši apjomīgu projektu daudzumu (1.grupa, 4.24) un nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu (2.grupa, 4.28), bet zemāks salīdzinoši blīvi apdzīvotās teritorijās ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu un lielu pārstāvēto iedzīvotāju skaitu uz vienu padomes locekli (3.grupa, 4.40) un Pierīgas partnerībās ar nedaudz neliela apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību (4.grupa, 4.50).

Analizējot rezultātus pēc iedzīvotāju pārstāvniecības grupējuma (skatīt 2.tabulu 16.lpp.), var konstatēt, ka 1.grupas VRG (NVO aktīvisti teritorijās ar mazu iedzīvotāju blīvumu) caurspīdīgums ir nedaudz augstāks nekā abās pārējās grupās.

Caurspīdīguma indeksa analīze individuālā līmenī ļauj novērtēt informācijas pieejamību par LEADER pieeju, izejot no respondenta individuālajām sociālajām demogrāfiskajām iezīmēm. Respondenti vecumā no 30 līdz 50 gadiem, sievietes, iedzīvotāji ar augstāko izglītību, nodarbinātie publiskajā sektorā ir statistiski nozīmīgi vairāk informēti par LEADER un VRG, t.i., šīm iedzīvotāju grupām informācija ir vairāk pieejama.

Aplūkojot LEADER procesa īstenošanas caurspīdīgumu teritorijās ar atšķirīgu attīstības līmeni (TAI) 2007.gadā, pētījuma rezultāti liecina, ka pēc TAI ranžējuma 1.kvartiles teritorijās aptaujātie ir bijuši mazāk informēti nekā pārējās grupās (1.kvartiles teritorijas – ar 1.-29.rangu –

⁸ Iedzīvotāju aktivitātes indekss, skat. 3.nodaļu

⁹ Par vidēji spēcīgu korelāciju sociālajās zinātnēs tiek uzskatīta vērtība, kas lielāka par 0.350 un zemāka par -0.350

¹⁰ Tomēr jāņem vērā, ka ir risks, ka notiek projektu iniciatīvas koncentrēšanās salīdzinoši nelielā aktīvistu grupā, līdz ar to informācija plašākas iedzīvotāju grupas snesasniedz.

pamatā ir teritorijas Rīgas apkārtnē, līdz ar to caurspīdīguma vērtējums varētu būt mazāk saistīts ar teritorijas attīstības līmeni kā ar iedzīvotāju blīvumu teritorijā)¹¹.

Caurspīdīguma indeksa vērtība pārsvarā tomēr ir zem skalas viduspunkta („3”) un liecina, ka NVO un pašvaldībām nav izdevies pietiekami lielā mērā informēt sabiedrību par VRG darbību un mobilizēt un iesaistīt iedzīvotājus savu vajadzību formulēšanā dzīves kvalitātes uzlabošanai. Tāpēc iedzīvotāju informēšanai un iesaistīšanai jāpievērš lielāka uzmanība, lai izvairītos no iespējama sociālās nevienlīdzības veicināšanas riska, neņemot vērā sociāli atstumto grupu intereses un vajadzības.

4.6. Iedzīvotāju iesaiste sociālajā dzīvē un dažādu grupu pārstāvniecība VRG

Raksturojot iedzīvotāju iesaistīšanos kopienas dzīvē, jāatzīmē, ka saskaņā ar aptaujas rezultātiem katrs piektais respondents (20%) ir mēģinājis ietekmēt pašvaldības lēmumus, aptuveni divas trešdaļas ir norādījuši, ka pēdējā gada laikā ir piedalījušies apkārtnes sakopšanā (63%), jūtas informēti par sabiedriskajiem notikumiem pilsētā/ pagastā (64%) un apmeklē svētkus, publiskos pasākumus savā apkārtnē (67%). Trīs ceturtdaļas (76%) norādījuši, ka palīdz kaimiņiem un vajadzības gadījumā varētu vērsties pie viņiem pēc palīdzības.

Vidējā iesaistīšanās indeksa (5 punktu skalā, kur 1 - aktīvs, līdzdalīgs, iesaistīts iedzīvotājs, t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā ir iesaistījies visās aktivitātēs, bet 5 – neiesaistīts, t.i., pēdējo 12 mēnešu laikā nav iesaistījies nevienā aktivitātē) vērtība ir 3.04. Salīdzinot iedzīvotāju iesaistīšanos sociālajā dzīvē dažādu VRG teritorijās¹², augstākais indekss ir lauku partnerības „Ziemeļgauja” (2.53), Saldus rajona attīstības partnerības (2.71), Preiļu rajona partnerības (2.74), Alūksnes lauku partnerības (2.84) teritorijās, bet zemākais – lauku partnerības „Sēlija” (3.55), biedrības „Darīsim paši” (3.49), Dobeles rajona lauku partnerības (3.47), biedrības „Zied zeme” (3.44) un Rēzeknes rajona kopienu partnerības teritorijā (3.41).

VRG ar lielu pilsētu īpatsvaru, kur ir lielāks iedzīvotāju blīvums, un lielāks viena VRG biedra pārstāvēto iedzīvotāju skaits, iedzīvotāju iesaiste vietējās kopienas dzīvē ir zemāka (t.i., korelācija ir negatīva).

Sociāli aktīvākās iedzīvotāju grupas ir šādas: sievietes, cilvēki vecumā no 31 līdz 50 gadiem, cilvēki ar augstākiem ienākumiem, augstāko izglītību, nodarbinātie. Jāpiebilst, ka šīs pašas grupas ir vairāk informētas par norisēm VRG un LEADER

Pētījuma rezultāti liecina, ka jaunieši ir salīdzinoši neiesaistīti, neaktīvi un arī maz informēti par LEADER un VRG. Taču jaunieši ir viena no LEADER mērķa grupām, tāpēc, ņemot vērā augstākas sociālās aktivitātes saistību ar augstāku informētību par VRG aktivitātēm, kas aplūkota iepriekš, būtu jāveicina plašāku šīs mērķa grupas iesaisti stratēģijas izstrādē turpmāk, kā arī šīs grupas interešu ievērošanu projektu izvērtēšanā.

Lai nodrošinātu, ka VRG aktivitātes ir vērstas uz sociālo iekļaušanu, ieteicams arī pastiprināti ņemt vērā iedzīvotāju ar zemākiem ienākumiem (trūcīgo, bezdarbnieku, sociālās atstumtības riska grupu) vajadzības, jo šīs grupas ir mazāk sociāli aktīvas un saskaņā ar rezultātiem viņiem ir zemāka informētība par VRG aktivitātēm.

¹¹ Analīzē tika izmantoti rangi, kuriem atbilstošie pagasti un vērtības atrodami VRAA izdevumā Reģionu attīstība 2008. Skatīts internetā 15.12.2011.

<http://www.vraa.gov.lv/uploads/BSR%20INNOREG/Regionu%20attistiba%20Latvija%202008%20LAT.pdf>

¹² Salīdzināti dati par 25 VRG teritorijām, kurās respondentu skaits ir pietiekams (ne mazāk kā 40 respondenti), lai rezultātus varētu attiecināt uz visu VRG teritoriju.

5. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI.

Attīstības sabalansētība un stiprās un vājās puses

- Kopumā attīstību nevar uzskatīt par sabalansētu, jo iedzīvotāju skatījumā vides jomā attīstība ir pozitīva (2.37), sociālās attīstības joma vērtēta vidēji (3.21), bet ekonomiskās attīstības indekss ir negatīvs (4.14). Jāņem vērā, ka ekonomiskās situācijas vērtējumā liela nozīme ir krīzes sekām, kuras LAP intervence varēja tikai mīkstināt, bet ne pilnībā novērst, tātad šis disbalanss ir vairāk skaidrojams ar plašākiem sociāliem un ekonomiskiem procesiem, ne LAP intervences raksturojumu vien.
 - Salīdzinot dažādu jomu attīstību dažādās VRG grupās, Pierīgas partnerībās (4.grupa) visu jomu vērtējumi ir augstāki. Šo grupu raksturo nedaudzi finansiāli salīdzinoši neliela apjoma projekti. Tas liek domāt, ka ka LAP intervence (nedaudzu neliela apjoma projektu formā) šajās teritorijās varētu nebūt bijusi īpaši nozīmīga.
 - Zemākais vērtējums visām jomām bija 3.grupas VRG vidū, kas ir salīdzinoši blīvi apdzīvotas teritorijas ar vidēji lielu skaitu vidēja apjoma projektu, no kurām daļa atrodas Pierīgā (piemēram, Baldones, Ropažu VRG), vai Rīgas ietekmes areāla perifērijā (Bauskas, Dobeles rajona partnerības, biedrības „Zied zeme” teritorija).
- Raksturojot nākotnes attīstības vajadzības un vēlmes iedzīvotāju skatījumā (skalā no 1 – nepieciešams noteikti lielāks atbalsts nekā pašlaik – līdz 5 – noteikti mazāks atbalsts), tās ir vērstas uz sabalansētu attīstību, t.i., uz atbalsta palielināšanu tām jomām, kas vērtētas kritiskāk – prioritārs ir atbalsts ekonomikas attīstībai (1.67), vides attīstība (2.20), kam seko sociālā attīstība (2.41).
 - Neatkarīgi no īstenotā projektu skaita un apjoma, ‘VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, lielu, finansiāli ne īpaši apjomīgu projektu daudzumu’ un ‘VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu’ – atbalsts ekonomikas attīstībai iedzīvotāju skatījumā ir nepieciešams lielāks nekā Pierīgā un Rīgas tuvumā, ‘Rīgas ietekmes areālā’ esošajām VRG.
- Tātad šobrīd prioritāra iedzīvotāju skatījumā ir ekonomiskā attīstība, un tai būtu jāpievērš lielāka uzmanība, pārstrādājot stratēģijas prioritārās rīcības un iekļaujot ekonomiskās ietekmes uz visu VRG teritoriju novērtējumu projekta izvērtēšanā
- Atšķirības VRG vidū liecina arī par nepieciešamību diferencēt prioritātes un atbalstāmos projektus (pašlaik tomēr prioritātes stratēģijās definētas ļoti līdzīgi), ņemot vērā līdzšinējo intervences ietekmi (šajā gadījumā, līdzīgi kā iepriekšējā pētījumā, kurā netika analizētas VRG atsevišķi, secināms, ka, piemēram, Pierīgā šajā ziņā ir īpaša teritorija; sava specifika ir arī salīdzinoši tuvu Rīgai esošām VRG – Dobeles rajona partnerība, Biedrība „Zied zeme” – tās atrodas Rīgas ekonomiskās ietekmes areāla perifērijā, ir ikdienas mobilitātes areālā, līdz ar to tas ietekmē nepieciešamo atbalstu nodarbinātībai, pakalpojumiem, vides kvalitātei u.tml.).

NAP prioritātes

- Kopumā visaugstāk novērtēta telpiskās attīstības perspektīva (2.81), kurai seko kultūrvide (2.84), cilvēkkapitāls (2.87) – šīs dimensijas respondenti vērtējuši pozitīvi attiecībā pret skalas viduspunktu. Kritiskāk vērtēta pārvaldība un sabiedrības līdzdalība (3.15) un ekonomikas attīstība (3.83).
- Raksturojot atšķirības VRG līmenī dažādās grupās, Pierīgas partnerībās ar nedomājamu nelielu apjoma projektiem un salīdzinoši plašu iedzīvotāju pārstāvniecību visas jomas, izņemot pārvaldību un sociālo iesaistīšanos, ir vērtētas augstāk. Savukārt 3.grupas VRG (VRG ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju blīvumu, vidēju pārstāvniecību, nelielu, bet salīdzinoši finansiāli apjomīgu projektu daudzumu) teritoriju iedzīvotāji bijuši viskritiskākie – visas jomas vērtējuši zemāk nekā caurmērā.
- Arī NAP dimensiju vērtējumā visās VRG viszemāk vērtēta ekonomiskā attīstība un ļoti bieži – cilvēkkapitāla attīstība, tāpēc tām būtu jāpievērš lielāka uzmanība, pārstrādājot stratēģijas prioritārās rīcības un iekļaujot ekonomiskās ietekmes un ietekmes uz cilvēkkapitāla attīstību novērtējumu (uz visu VRG teritoriju) projekta izvērtēšanā.

LEADER procesa caurspīdīgums un dažādu sociālo grupu iekļaušana

- Informētība (caurspīdīgums) ir saistīts ar iedzīvotāju aktivitāti un iesaistīšanos, t.i., pieaugot aktivitātei, pieaug informētība par LEADER vai, citiem vārdiem sakot, aktīvākajiem ir pieejams vairāk informācijas. Ja zemā aktivitāte ir saistīta ar zemu objektīvo un subjektīvo dzīves kvalitāti, tad pastāv risks, ka šīs iedzīvotāju grupas var netikt skartas LAP intervences procesā.
- Iesaistīšanās indeksa salīdzinājums dažādās grupās liecina par to, ka sievietes ir vairāk iesaistītas, sociāli aktīvas nekā vīrieši. Aktīvāki, vairāk iesaistīti ir iedzīvotāji vecumā no 31 līdz 50 gadiem (vismazāk aktīvi – gados jaunākie pētījuma dalībnieki vecumā līdz 30 gadiem). Tāpat vērojams, ka respondenti ar augstākiem ienākumiem, augstāku izglītību, strādājošie, īpaši – publiskajā sektorā - bijuši vairāk iesaistīti, aktīvāki.
- Jaunieši ir viena no LEADER mērķa grupām, tāpēc, ņemot vērā augstākas sociālās aktivitātes saistību ar augstāku informētību par VRG aktivitātēm, būtu vērts apsvērt plašāku šīs mērķa grupas iesaisti stratēģijas izstrādē turpmāk, kā arī ņemt vērā šīs grupas intereses projektu izvērtēšanā.
- Pētījuma rezultāti liecina, ka uz sociālās atstumtības riska robežas esošie – cilvēki, kuri nestrādā, kuriem ir zemi ienākumi, kuri nav iesaistījušies dažādās sabiedriskajās aktivitātēs - LEADER procesā netiek iekļauti pietiekami, viņu iesaistei (ne tikai projektu, kas vērsti uz viņiem, bet arī lēmumu pieņemšanā) būtu jāpievērš lielāka uzmanība., iekļaujot šo grupu interešu pārstāvjus projektu vērtēšanā; projektu vērtēšanā iekļaut potenciālos ieguvumus šīm mērķa grupām.

6. IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS.

1. Nacionālais attīstības plāns; <http://www.nap.lv/lat/>
2. Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam. LR Zemkopības ministrija, Rīga, 2006; precizēts 02.11.2010.
3. Latvijas lauku attīstības programma; pieejama 2007.-2013.gads, pieejama http://www.zm.gov.lv/doc_upl/LAP_7_versija_040610.pdf
4. [http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/RPR%20strat/RPR Att strategija 2000_2020.pdf](http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/RPR%20strat/RPR_Att_strategija_2000_2020.pdf)
5. [Vietējās rīcības grupas Rīgas rajona Lauku attīstības biedrības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Rīgas rajona Lauku attīstības biedrība; <http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/>
6. [Biedrības "Darīsim paši!" vietējā attīstības stratēģija](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Darīsim paši"; <http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/>
7. [Biedrības "Lauku partnerība" Ziemeļgauja vietējā attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Lauku partnerība Ziemeļgauja"
8. [Balvu rajona attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Balvu rajona partnerība"
9. [Biedrības "SATEKA" darbības teritorijas attīstības stratēģija \(2009.-2013.gadam\)](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Sateka"
10. [Partnerības Laukiem un Jūrai attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Partnerība Laukiem un Jūrai"
11. [Biedrības "Jūrkante" lauku attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Jūrkante"
12. Biedrības "Jelgavas lauku partnerība "Lielupe"" vietējās attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam; Biedrība "Jelgavas Lauku partnerība "Lielupe"
13. [Biedrība "Liepājas rajona partnerība" Vietējās attīstības stratēģija 2008.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Liepājas rajona partnerība"
14. Partnerības "Daugavkrasts" Vietējās attīstības stratēģija; Biedrība "Partnerība Daugavkrasts"
15. [Biedrības "No Salacas līdz Rūjai" integrētā lauku attīstības stratēģija 2009-2013](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "No Salacas līdz Rūjai"
16. [Biedrības "Preiļu rajona partnerība" Vietējās attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Preiļu rajona partnerība"
17. [Lauki – vide, kur vērts dzīvot](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Lauku partnerība Sēlija"
18. [Ziemeļkurzemes partnerības stratēģija 2008-2013](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija"
19. [Madonas novada fonda darbības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Nodibinājums "Madonas novada fonds"
20. [Saldus rajona vietējās attīstības stratēģija 2007.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Saldus rajona attīstības biedrība
21. [Biedrības "Īģes lauku partnerība" teritorijas attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Īģes lauku partnerība"
22. [Biedrības "Talsu rajona partnerība" vietējā attīstības stratēģija](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Talsu rajona partnerība"
23. Bauskas rajona vietējās attīstības stratēģija 2009-2013.gadam; Biedrība "Bauskas rajona lauku partnerība"
24. [Aizkraukles rajona partnerības stratēģija 2009.-2013.gadam pasākumam "Lauku ekonomikas un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Aizkraukles rajona partnerība"
25. [Kandavas Partnerības Attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Kandavas Partnerība"
26. [Krāslavas rajona integrētā attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/lauku-attistibas-programmas-pasakumi/410-vietejas-attistibas-strategijas/1270/2412/); Biedrība "Krāslavas rajona partnerība"

27. [Daugavpils rajona partnerības darbības teritorijas vietējās attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](#); Biedrība "Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība "Kaimiņi""
28. [Biedrības "Abulas lauku partnerība" Vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai stratēģija 2009.-2013.gadam](#); Biedrība "Abulas lauku partnerība"
29. ["Seši krasti" vietējās attīstības stratēģija 2009.-2013.](#); Biedrība "Seši krasti"
30. Vidzemes lauku partnerības "Brasla" teritorijas attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam; Biedrība "Vidzemes lauku partnerība "Brasla""
31. [Dzīves kvalitātes uzlabošana Lauku partnerības "Upe 8" darbības teritorijā](#); Biedrība "Lauku partnerība "Upe 8""
32. [Vietējās attīstības stratēģija 2009-2013](#); Biedrība "Cēsu rajona lauku partnerība"
33. [Dobeles rajona attīstības stratēģija 2009-2013](#); Biedrība "Dobeles rajona lauku partnerība"
34. [Alūksnes lauku partnerības teritorijas attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam](#); Biedrība "Alūksnes lauku partnerība"
35. [Vietējās rīcības grupas Publisko un privāto partnerattiecību biedrības „Zied zeme” attīstības stratēģija 2009 - 2013](#); Biedrība "Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Zied zeme""
36. [Ludzas rajona partnerības Attīstības stratēģija 2009.-2013.gads](#); Biedrība "Ludzas rajona partnerība"
37. [Biedrības "Rēzeknes rajona kopienu partnerība" attīstības stratēģija 2008 - 2013.gadam](#); Biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība"
38. [Attīstības stratēģija 2009.-2013. gadam](#); Biedrība "Gaujas Partnerība"
39. [„Baldones Partnerības” teritorijas attīstības stratēģija 2009.- 2013.gadam](#); Biedrība "Baldones Partnerība"
40. [Publisko un privāto partnerattiecību biedrības „Sernikon” attīstības stratēģija 2009. - 2013.gadam](#); Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Sernikon"
41. [Biedrības "Pierīgas partnerība" vietējā attīstības stratēģija](#); Biedrība "Pierīgas partnerība"
42. Reģionu attīstība 2008. VRAA. Skatīts internetā 15.12.2011. <http://www.vraa.gov.lv/uploads/BSR%20INNOREG/Regionu%20attistiba%20Latvija%202008%20LAT.pdf>
43. [Ropažu partnerības vietējā attīstības stratēģija 2009 - 2013](#); Biedrība "Ropažu partnerība"
44. [Vietējās attīstības stratēģija 2009 - 2013](#); Biedrība "Stopiņu un Salaspils Partnerība"
45. [Partnerības "Zaļā vārna" attīstības stratēģija 2009.-2013. gadam](#); Biedrība "Partnerība "Zaļā vārna""
46. Zvīgulis, Jānis. Atskaite par darba izpildi saistībā ar Līgumu Nr.UBE-2010-0126-B, Rīga, 2010.
47. Šņuka, Rota Atskaite par darba izpildi saistībā ar **Līgumu Nr.UBE-2010-0126-B**, Rīga, 2011.

7. PIELIKUMI

7.1. Pielikums. Aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
MĒRĶA GRUPA	Lauku teritoriju iedzīvotāji atbilstoši LEADER darbības teritorijai Vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	2000 respondenti
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	2008 respondenti
IZLASES METODE	Daudzpakāpju stratificētā nejaušā klāsteru (ligzdveida) izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās (respondentu sasniegšanai izmantojot maršruta (random walk) metodi, respondentu atlasei – tuvākās dzimšanas dienas principu).
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	236 izlases punkti (jeb starta adreses, no katras starta adreses aptaujāti ne vairāk kā 10 respondenti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 11.03.2011. līdz 08.04.2011.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU*

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP ledz. reģ. dati uz 23.09.10.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
DZIMUMS			
Vīrieši	44.2	49.2	49.2
Sievietes	55.8	50.8	50.8
TAUTĪBA			
Latvieši	75.4	74.5	74.5
Citi	24.6	25.5	25.5
VECUMS			
18 - 24 g.v.	13.7	16.1	16.1
25 - 34 g.v.	16.7	18.7	18.7
35 - 44 g.v.	19.0	18.3	18.3
45 - 54 g.v.	21.6	19.3	19.3
55 - 74 g.v.	29.0	27.6	27.6
IZGLĪTĪBA			
Zemāka par sākumskolas izglītību, nav skolas izglītības	0.4	0.5	
Sākumskolas izglītība	3.7	3.9	
Pamatizglītība, ieskaitot profesionālo pamatzglītību	15.2	16.0	
Vispārējā vidējā	23.7	24.0	
Profesionālā vidējā	36.7	36.2	
Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (koledžas)	5.1	5.1	
Akadēmiskā izglītība (t.sk. bakalaura, maģistra grāds, vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība)	15.0	14.2	
Zinātniskais grāds	0.1	0.1	

* Dati tika pakļauti svēršanas procedūrai. Dati svērti pēc šādām pazīmēm: tautība, dzimums, vecums. Tabulās atspoguļoti svērti procenti un nesvērts skaits.

KVALITĀTES KONTROLE	Respondentu skaits	Respondentu īpatsvars (%)
Intervētāju darba kvalitātes kontrole: realizētās pārbaudes intervijas	227	11.3
Ievadītāju darba kvalitātes kontrole: pārbaudīto anketu skaits	234	11.7

7.2. pielikums. Sasniegtā izlase VRG teritorijās

Vietējā rīcības grupa		Plānotā izlase 2000 respondentu	Sasniegtā izlase 2008 respondenti
1	Rīgas rajona Lauku attīstības biedrība	85	85
2	Biedrība "Darīsim paši"	71	72
3	Biedrība "Lauku partnerība Ziemeļgauja"	40	40
4	Biedrība "Balvu rajona partnerība"	54	54
5	Biedrība "Sateka"	52	52
6	Biedrība "Partnerība Laukiem un Jūrai"	22	22
7	Biedrība "Jūrkante"	28	28
8	Biedrība "Jelgavas Lauku partnerība "Lielupe"	74	73
9	Biedrība "Liepājas rajona partnerība"	86	87
10	Biedrība "Partnerība Daugavkrasts"	30	30
11	Biedrība "No Salacas līdz Rūjai"	51	51
12	Biedrība "Preiļu rajona partnerība"	75	75
13	Biedrība "Lauku partnerība Sēlija"	51	51
14	Biedrība "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija"	31	30
15	Nodibinājums "Madonas novada fonds"	84	84
16	Saldus rajona attīstības biedrība	73	73
17	Biedrība "Īģes lauku partnerība"	13	13
18	Biedrība "Talsu rajona partnerība"	55	56
19	Biedrība "Bauskas rajona lauku partnerība"	101	91
20	Biedrība "Aizkraukles rajona partnerība"	80	90
21	Biedrība "Kandavas Partnerība"	30	30
22	Biedrība "Krāslavas rajona partnerība"	65	65
23	Biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība"	79	79
24	Biedrība "Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība "Kaimiņi"	77	77
25	Biedrība "Abulas lauku partnerība"	27	27
26	Biedrība "Seši krasti"	12	12
27	Biedrība "Vidzemes lauku partnerība "Brasla"	46	49
28	Biedrība "Lauku partnerība "Upe 8"	18	18
29	Biedrība "Cēsu rajona lauku partnerība"	71	70
30	Biedrība "Dobeles rajona lauku partnerība"	75	76
31	Biedrība "Alūksnes lauku partnerība"	45	45
32	Biedrība "Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Zied zeme"	77	77
33	Biedrība "Ludzas rajona partnerība"	62	63
34	Biedrība "Gaujas Partnerība"	18	18
35	Biedrība "Baldones Partnerība"	11	11
36	Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Sernikon"	12	12
37	Biedrība "Pierīgas partnerība"	81	81
38	Biedrība "Ropažu partnerība"	13	13
39	Biedrība "Stopiņu un Salaspils Partnerība"	27	28

7.3. pielikums. Aptaujas anketa.

2011.gada marts - aprīlis

Labdien! Sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS sadarbībā ar Latvijas Valsts Agrārās ekonomikas institūtu veic aptauju par dzīves kvalitāti Jūsu dzīves vietā un to, kas tajā mainījies un būtu jāmaina. Jūs intervijai esat izvēlēts pilnīgi nejauši. Mēs garantējam jūsu atbildžu anonimitāti, iegūtie dati tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

INTERVĒTĀJAM! Sākšanas laiks jāaizpilda obligāti!

Intervijas sākšanas laiks: pl.....

1. Lūdzu, pastāstiet, kādi pēdējo 3 gadu laikā ir bijuši galvenie uzlabojumi Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā)? (Lūdzu, miniet 3 galvenos uzlabojumus, kas ir bijuši!)

2. Kādi trīs vissvarīgākie darbi būtu jāveic, lai padarītu Jūsu dzīves vietu (pilsētu, pagastu, novadu) pievilcīgāku dzīvošanai (tādiem cilvēkiem kā Jūs)? (Lūdzu, miniet 3 galvenos uzlabojumus, kas būtu jāveic!)

3. Domājot par vietu, kurā Jūs dzīvojat, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? *Viena atbilde katrā rindā!*

		Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt / NA
1	Esmu apmierināts /-a ar iespējām plānot savu laiku	1	2	3	4	5	8
2	Es šeit varu īstenot savus mērķus, sapņus	1	2	3	4	5	8
3	Es šeit varu realizēt savas prasmes, izmantot talantus	1	2	3	4	5	8
4	Šī ir laba vieta, kur dzīvot	1	2	3	4	5	8
5	Šī ir laba vieta, kur strādāt	1	2	3	4	5	8
6	Šī ir laba vieta, kur atpūsties	1	2	3	4	5	8
7	Es ieteiktu šo vietu dzīvošanai citiem	1	2	3	4	5	8
8	Šeit ir estētiska, pievilcīga dzīves vide	1	2	3	4	5	8
9	Šeit dzīvo pārsvarā gados vecāki cilvēki	1	2	3	4	5	8
10	Šeit dzīvo pārsvarā gados jauni cilvēki	1	2	3	4	5	8
11	Šī vieta ir piemērota ģimenēm	1	2	3	4	5	8

3.A. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem?

		Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt / NA
12	Kopumā esmu apmierināts ar savu darbu	1	2	3	4	5	8
13	Man patīk darbs, kuru es daru	1	2	3	4	5	8
14	Esmu apmierināts /-a ar saviem darba apstākļiem	1	2	3	4	5	8

4. Ja Jums būtu tāda nepieciešamība, cik viegli vai grūti Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā vai novadā) vai tās tuvumā būtu .. *Viena atbilde katrā rindā!*

		Ļoti viegli	Drīzāk viegli	Ne viegli, ne grūti	Drīzāk grūti	Ļoti grūti	Grūti pateikt / NA
1	..atrast darbu, kas man patīk	1	2	3	4	5	8
2	..atrast darbu vasaras sezonā (<i>aprīlis-septembris</i>)	1	2	3	4	5	8
3	..atrast darbu ziemas sezonā (<i>oktobris - marts</i>)	1	2	3	4	5	8
4	..atrast ar lauksaimniecību saistītu darbu	1	2	3	4	5	8
5	..atrast ar tūrismu saistītu darbu	1	2	3	4	5	8
6	..atrast darbu citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8
7	..uzsākt nodarboties ar lauksaimniecību, izveidot savu zemnieku saimniecību	1	2	3	4	5	8
8	..uzsākt uzņēmējdarbību tūrisma nozarē	1	2	3	4	5	8
9	..uzsākt uzņēmējdarbību citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8
10	.. atrast ar tūrismu saistītu papildus darbu, iespēju piepelnīties (piemēram, sezonas laikā piepelnīties kādā viesu mājā, ēdināšanas iestādē u.tml.)	1	2	3	4	5	8
11	.. atrast papildus darbu, iespēju piepelnīties citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8

Intervētāja kods

--	--	--	--

5. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs apmierina vai neapmierina dažādas jomas pilsētā, pagastā vai novadā, kurā Jūs dzīvojat? *Viena atbilde katrā rindinā!*

		Pilnībā apmierina	Drīzāk apmierina	Ne apmierina, ne neapmierina	Drīzāk neapmierina	Pilnībā neapmierina	Grūti pateikt / NA
1	Apkārtojās vides (ūdens, gaisa) kvalitāte	1	2	3	4	5	8
2	Izklaides pasākumi (kino, balles, svētki, gadatirgi u.tml.)	1	2	3	4	5	8
3	Iespējas apmeklēt kultūras pasākumus (koncerti, teātri, izstādes)	1	2	3	4	5	8
4	Iespējas iesaistīties kultūras aktivitātēs (pašdarbības kolektīvos u.c.)	1	2	3	4	5	8
5	Iespējas nodarboties ar dažādiem sporta veidiem	1	2	3	4	5	8
6	Iespējas apgūt tradicionālās amatu prasmes (piem., aušana, vietējo ēdienu gatavošana, skalu grozu pīšana u.tml.)	1	2	3	4	5	8
7	Apkārtne, daba, ainava	1	2	3	4	5	8
8	Dažādi tūrisma objekti, izklaides iespējas tūristiem	1	2	3	4	5	8
9	Interneta pieejamība	1	2	3	4	5	8
10	Interneta kvalitāte	1	2	3	4	5	8
11	Telefona sakaru kvalitāte	1	2	3	4	5	8
12	Televīzijas signāla kvalitāte / iespējas uztvert televīziju	1	2	3	4	5	8
13	Radio signāla kvalitāte / iespējas uztvert radio	1	2	3	4	5	8
14	Iespējas iepirkties, veikali	1	2	3	4	5	8
15	Veselības aprūpes pakalpojumi	1	2	3	4	5	8
16	Iespējas izmantot dažādus sadzīves pakalpojumus (bankas, frizētavas, pasts u.tml.)	1	2	3	4	5	8
17	Iespējas saņemt pašvaldības pakalpojumus, kārtot lietas pašvaldībā	1	2	3	4	5	8
18	Izglītības iespējas (bērnodārzi, skolas)	1	2	3	4	5	8
19	Iespējas atrast manām vajadzībām atbilstošu mājokli	1	2	3	4	5	8
20	Iespējas saņemt komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde, siltumapgāde u.tml.)	1	2	3	4	5	8
21	Celu, ielu stāvoklis	1	2	3	4	5	8
22	Sabiedriskā transporta kursēšanas biežums	1	2	3	4	5	8
23	Sabiedriskā transporta maršruti	1	2	3	4	5	8
24	Iedzīvotāju, sabiedrisko organizāciju aktivitāte	1	2	3	4	5	8
25	Iespējas ietekmēt pašvaldības lēmumus, kas skar manu dzīvi	1	2	3	4	5	8

6. Kā Jūs vērtējat izmaiņas Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā) šajās jomās pēdējo 3 gadu laikā? Vai situācija šajā jomā, Jūsprāt, ir uzlabojusies vai pasliktinājusies? *Viena atbilde katrā rindinā!*

		Noteikti uzlabojusies	Drīzāk uzlabojusies	Ne uzlabojusies, ne pasliktinājusies	Drīzāk pasliktinājusies	Noteikti pasliktinājusies	Grūti pateikt / NA
1	Apkārtojās vides (ūdens, gaisa) kvalitāte	1	2	3	4	5	8
2	Izklaides pasākumi (kino, balles, svētki, gadatirgi u.tml.)	1	2	3	4	5	8
3	Iespējas apmeklēt kultūras pasākumus (koncerti, teātri, izstādes)	1	2	3	4	5	8
4	Iespējas iesaistīties kultūras aktivitātēs (pašdarbības kolektīvos u.c.)	1	2	3	4	5	8
5	Iespējas nodarboties ar dažādiem sporta veidiem	1	2	3	4	5	8
6	Iespējas apgūt tradicionālās amatu prasmes (piem., aušana, vietējo ēdienu gatavošana, skalu grozu pīšana u.tml.)	1	2	3	4	5	8
7	Apkārtne, daba, ainava	1	2	3	4	5	8
8	Dažādi tūrisma objekti, izklaides iespējas tūristiem	1	2	3	4	5	8
9	Interneta pieejamība	1	2	3	4	5	8
10	Interneta kvalitāte	1	2	3	4	5	8

11	Telefona sakaru kvalitāte	1	2	3	4	5	8
12	Televīzijas signāla kvalitāte / iespējas uztvert televīziju	1	2	3	4	5	8
13	Radio signāla kvalitāte / iespējas uztvert radio	1	2	3	4	5	8
14	Iespējas iepirkties, veikali	1	2	3	4	5	8
15	Veselības aprūpes pakalpojumi	1	2	3	4	5	8
16	Iespējas izmantot dažādus sadzīves pakalpojumus (bankas, frizētavas, pasts u.tml.)	1	2	3	4	5	8
17	Iespējas saņemt pašvaldības pakalpojumus, kārtot lietas pašvaldībā	1	2	3	4	5	8
18	Izglītības iespējas (bērnudārzi, skolas)	1	2	3	4	5	8
19	Iespējas atrast manām vajadzībām atbilstošu mājokli	1	2	3	4	5	8
20	Iespējas saņemt komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde, siltumapgāde u.tml.)	1	2	3	4	5	8
21	Celu, ielu stāvoklis	1	2	3	4	5	8
22	Sabiedriskā transporta kursēšanas biežums	1	2	3	4	5	8
23	Sabiedriskā transporta maršruti	1	2	3	4	5	8
24	Iedzīvotāju, sabiedrisko organizāciju aktivitāte	1	2	3	4	5	8
25	Iespējas ietekmēt pašvaldības lēmumus, kas skar manu dzīvi	1	2	3	4	5	8

7. Kā Jūsaprāt, ir mainījušās šādas iespējas pēdējo 3 gadu laikā Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā) vai tās tuvumā? *Viena atbilde katrā rindīnā!*

		Noteikti uzlabojušās	Drīzāk uzlabojušās	Ne uzlabojušās, ne pasliktinājušās	Drīzāk pasliktinājušās	Noteikti pasliktinājušās	Grūti pateikt / NA
1	.. atrast darbu, kas man patīk	1	2	3	4	5	8
2	.. atrast darbu vasaras sezonā (<i>aprīlis-septembris</i>)	1	2	3	4	5	8
3	.. atrast darbu ziemas sezonā (<i>oktobris - marts</i>)	1	2	3	4	5	8
4	.. atrast ar lauksaimniecību saistītu darbu	1	2	3	4	5	8
5	.. atrast ar tūrismu saistītu darbu	1	2	3	4	5	8
6	.. atrast darbu citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8
7	.. uzsākt nodarboties ar lauksaimniecību, izveidot savu zemnieku saimniecību	1	2	3	4	5	8
8	.. uzsākt uzņēmējdarbību tūrisma nozarē	1	2	3	4	5	8
9	.. uzsākt uzņēmējdarbību citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8
10	.. atrast ar tūrismu saistītu papildus darbu, iespēju piepelnīties (piemēram, sezonas laikā piepelnīties kādā viesu mājā, ēdināšanas iestādē u.tml.)	1	2	3	4	5	8
11	.. atrast papildus darbu, iespēju piepelnīties citā (<i>ar lauksaimniecību, tūrismu nesaistītā</i>) nozarē	1	2	3	4	5	8

8. Domājot par to, ka finanšu līdzekļi ir ierobežoti un visām jomām finansējuma parasti nepietiek, kādam, Jūsaprāt, būtu jābūt atbalstam no valsts, pašvaldības, Eiropas Savienības šādām jomām Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā)? *Viena atbilde katrā rindīnā!*

		Noteikti lielākam	Drīzāk lielākam	Tādam, kāds tas ir pašlaik	Drīzāk mazākam	Noteikti mazākam	Grūti pateikt / NA
1	Apkārtējās vides (ūdens, gaisa) kvalitātes nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
2	Izklaides pasākumu (kino, balles, svētki, gadatirgi u.tml.) nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
3	Kultūras pasākumu (koncerti, teātri, izstādes) nodrošinājums	1	2	3	4	5	8
4	Iedzīvotāju kultūras aktivitāšu nodrošinājums (pašdarbības kolektīvos u.c.)	1	2	3	4	5	8
5	Dažādu sportošanas iespēju nodrošinājums	1	2	3	4	5	8
6	Tradicionālo amatu prasmju (piem., aušana, vietējo ēdienu gatavošana, skalu grozu pīšana u.tml.) apguves nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
7	Apkārtējas dabas, ainavas uzturēšana, sakopšana	1	2	3	4	5	8
8	Dažādu tūrisma objektu, izklaides iespēju attīstīšana tūristiem	1	2	3	4	5	8

9	Interneta pieejamības veicināšana	1	2	3	4	5	8
10	Interneta kvalitātes uzlabošana						
11	Telefona sakaru kvalitātes uzlabošana	1	2	3	4	5	8
12	Televīzijas signāla kvalitātes / iespējas uztvert televīziju uzlabošana	1	2	3	4	5	8
13	Radio signāla kvalitātes / iespējas uztvert radio uzlabošana	1	2	3	4	5	8
14	Iepirkšanās iespēju nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
15	Veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
16	Dažādu sadzīves pakalpojumu (bankas, frizētavas, pasts u.tml.) nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
17	Pašvaldības pakalpojumu pieejamības veicināšana	1	2	3	4	5	8
18	Izglītības iespēju (bērnudārzi, skolas) nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
19	Mājokļu, dzīvojamā fonda uzturēšana	1	2	3	4	5	8
20	Komunālo pakalpojumu (ūdensapgāde, siltumapgāde u.tml.) uzlabošana	1	2	3	4	5	8
21	Celu, ielu infrastruktūras nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
22	Sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšana	1	2	3	4	5	8
24	Iedzīvotāju, sabiedrisko organizāciju aktivitāšu veicināšana	1	2	3	4	5	8
25	Sadarbības, pieredzes apmaiņas ar citām pašvaldībām Latvijā veicināšana	1	2	3	4	5	8
26	Jaunu darba vietu veidošana lauksaimniecībā	1	2	3	4	5	8
27	Jaunu darba vietu veidošana tūrisma nozarē	1	2	3	4	5	8
28	Jaunu darba vietu veidošana citās (ar tūrismu un lauksaimniecību nesaistītās) nozarēs	1	2	3	4	5	8

9. Kā Jūs vērtējat, cik lielā mērā pēdējo trīs gadu laikā Jūsu dzīvesvietā īstenotie uzlabojumi ir veikti, ņemot vērā šādu iedzīvotāju grupu intereses? Vai šo grupu intereses ir pilnībā ņemtas vērā, drīzāk ņemtas vērā, drīzāk nav ņemtas vērā vai pilnībā nav ņemtas vērā? Viena atbilde katrā rindinā!

		Pilnībā ir ņemtas vērā	Drīzāk ir ņemtas vērā	Ne ir, ne nav ņemtas vērā	Drīzāk nav ņemtas vērā	Nemaz nav ņemtas vērā	Grūti pateikt / Nav atbildes
1	Ģimenes	1	2	3	4	5	8
2	Gados vecāki cilvēki	1	2	3	4	5	8
3	Jaunieši	1	2	3	4	5	8
4	Sievietes	1	2	3	4	5	8
5	Vīrieši	1	2	3	4	5	8
6	Lielās zemnieku saimniecības	1	2	3	4	5	8
7	Mazās zemnieku saimniecības	1	2	3	4	5	8
8	Amatnieki	1	2	3	4	5	8
9	Uzņēmēji	1	2	3	4	5	8
10	Pašvaldības darbinieki	1	2	3	4	5	8
11	Vietējie politiķi	1	2	3	4	5	8

10. Domājot par cilvēkiem un dzīvi Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā), vai Jūs piekrītat šādiem apgalvojumiem? Viena atbilde katrā rindinā!

		Piekrītu	Nepiekrītu	Grūti pateikt/NA
1	Es palīdzu saviem kaimiņiem ikdienas problēmu risināšanā un nepieciešamības gadījumā es varētu vērsties pēc palīdzības pie viņiem (pieskatīt dzīvokli, bērnu u.tml)	1	2	8
2	Pēdējā gada laikā es esmu piedalījies/-usies apkārtnes (piem., koplietošanas telpu) sakopšanā, labiekārtošanā	1	2	8
3	Es apmeklēju publiskos svētkus, pasākumus savā apkaimē	1	2	8
4	Pēdējā gada laikā esmu mēģinājis/-usi ietekmēt savas pašvaldības lēmumus (piem., piedalījies/-usies apspriešanās, rakstījis/-usi vēstules u.tml.)	1	2	8
5	Kopumā jūtos informēts/-a par sabiedriskajiem notikumiem pilsētā/pagastā	1	2	8

11. Cik apmierināts vai neapmierināts Jūs esat ar savu pašreizējo dzīvi kopumā? Novērtējiet, lūdzu, savu attieksmi 10 ballu skalā, kur '1' nozīmē– 'esat pilnīgi neapmierināts/a', '10' – 'esat pilnīgi apmierināts/a'!

1- Pilnīgi neapmierināts/a	2	3	4	5	6	7	8	9	10 – Pilnīgi apmierināts/a	Grūti pateikt/NA
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	98

12. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs esat savas dzīves noteicējs/a? Novērtējiet, lūdzu, savu attieksmi 10 ballu skalā, kur '1' nozīmē– 'Nemaz nevaru ietekmēt', '10' – 'Pilnā mērā ietekmēju'!

1- Nemaz nevaru ietekmēt	2	3	4	5	6	7	8	9	10 – Pilnā mērā ietekmēju	Grūti pateikt/NA
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	98

Pēdējos gados Latvijas lauku attīstībā tiek īstenota LEADER pieeja, ko finansē Eiropas Savienība. LEADER mērķis ir iesaistīt vietējos iedzīvotājus savas dzīves vietas problēmu risināšanā. Šīs pieejas ietvaros bija iespējams rakstīt projektus un iegūt atbalstu dažādu projektu īstenošanai Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieviešanai.

13. Vai Jūs esat dzirdējis /-usi par LEADER programmu?

Jā	1
Nē	2
Nezinu, grūti pateikt	8

LEADER pieeju īsteno Vietējās rīcības grupas (VRG). Vietējās rīcības grupas ir vietējo organizāciju, pašvaldību, uzņēmēju un citu lauku iedzīvotāju apvienības, kas darbojas noteiktā teritorijā un izstrādā šīs teritorijas attīstības stratēģiju.

14. Vai Jūs esat dzirdējis /-usi par Vietējās rīcības grupu (VRG), kas darbojas Jūsu dzīves vietā? (Izsniegt kartīti 14!)

Jā	1	⇒ uz 15. jautājumu
Nē	2	⇒ uz 21. jautājumu
Nezinu, grūti pateikt	8	

15. Kā Jūs vērtējat Vietējās rīcības grupas darbību Jūsu dzīves vietā (pilsētā, pagastā, novadā)?

Ļoti pozitīvi	1
Drīzāk pozitīvi	2
Ne pozitīvi, ne negatīvi	3
Drīzāk negatīvi	4
Ļoti negatīvi	5
Nezinu, grūti pateikt	8

Vietējās rīcības grupām bija jāizstrādā Vietējās attīstības stratēģijas, kuru mērķis ir izvirzīt attīstības prioritātes šajā teritorijā un to, kādas pārmaiņas jāveic, lai tās sasniegtu.

16. Vai Jūs esat dzirdējis /-usi par Jūsu dzīves vietas Vietējās rīcības grupas (VRG) izstrādāto Vietējās attīstības stratēģiju?

Jā	1	⇒ uz 17. jautājumu
Nē	2	⇒ uz 19. jautājumu
Nezinu, grūti pateikt	8	

17. Kā Jūs vērtējat Vietējās rīcības grupas izstrādāto Vietējās attīstības stratēģiju?

Ļoti pozitīvi	1
Drīzāk pozitīvi	2
Ne pozitīvi, ne negatīvi	3
Drīzāk negatīvi	4
Ļoti negatīvi	5
Nezinu, grūti pateikt	8

18. Kā Jūs vērtējat, cik ielā mērā Vietējās attīstības stratēģija tika izstrādāta, ņemot vērā šādu iedzīvotāju grupu intereses? Vai šo grupu intereses ir pilnībā ņemtas vērā, drīzāk ņemtas vērā, drīzāk nav ņemtas vērā vai pilnībā nav ņemtas vērā? *Viena atbilde katrā rindinā!*

		Pilnībā ir ņemtas vērā	Drīzāk ir ņemtas vērā	Ne ir, ne nav ņemtas vērā	Drīzāk nav ņemtas vērā	Nemaz nav ņemtas vērā	Grūti pateikt / Nav atbildes
1	Ģimenes	1	2	3	4	5	8
2	Gados vecāki cilvēki	1	2	3	4	5	8
3	Jaunieši	1	2	3	4	5	8
4	Sievietes	1	2	3	4	5	8
5	Vīrieši	1	2	3	4	5	8
6	Lielās zemnieku saimniecības	1	2	3	4	5	8
7	Mazās zemnieku saimniecības	1	2	3	4	5	8
8	Amatnieki	1	2	3	4	5	8
9	Uzņēmēji	1	2	3	4	5	8
10	Pašvaldības darbinieki	1	2	3	4	5	8
11	Vietējie politiķi	1	2	3	4	5	8

19. Vai Jūs esat dzirdējis /-usi par Vietējo rīcības grupu projektu konkursu Vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai?

Jā	1	⇒ uz 20. jautājumu
Nē	2	⇒ uz 21. jautājumu
Nezinu, grūti pateikt	8	

20. Vai Jūs apsvērāt iespēju piedalīties projektu konkursā Vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai? (Intervētāj!)

Izsniegt kartīti Nr.20! TIKAI VIENA ATBILDE! Lūdzu, izvēlieties vienu visatbilstošāko atbildi!)

Jā, iesniedzu projektu	1
Plānoju iesniegt, bet to neizdarīju	2
Nē, negribēju vai nevarēju piedalīties konkursā	3
Nezināju par šo konkursu vai uzzināju par to par vēlu	4
Cits variants (<i>ierakstiet, kāds</i>)	5
Grūti pateikt / Nav atbildes	8

UZ NĀKAMJIEM JAUTĀJUMIEM ATBILD VISI!

21. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no šiem apgalvojumiem? (Viena atbilde katrā rindinā!)

	Pilnīgi piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt
1. Es spēju ietekmēt pašvaldības lēmumus, kas skar manu dzīvi, manu apkaimi	1	2	3	4	5	8
2. Manas pašvaldības iedzīvotājiem nav ietekmes uz lielāko daļu novada lēmumiem	1	2	3	4	5	8
3. Lielākā daļa manas pašvaldības deputātu godprātīgi pārstāv visu novada iedzīvotāju intereses	1	2	3	4	5	8
4. Vietējās rīcības grupa godprātīgi pārstāv visu pārstāvētās teritorijas iedzīvotāju intereses	1	2	3	4	5	8

22. Kur Jūs pēdējo 12 mēnešu laikā parasti esat izmantojis/-usi dažādus pakalpojumus, iespējas? (Izsniegt kartīti Nr.22, atzīmēt visas atbilstošās atbildes katrā rindinā)

		Savā dzīves vietā (pilsētā, pagastā)	Kādā citā pilsētā vai pagastā pašreizējā novada ietvaros	Rīgā	Citur Latvijā	Ārpus Latvijas	Pēdējā gada laikā neesmu neko tādu darījis
1	Iepircies/-kusies, apmeklējis/-usi veikalus	1	2	3	4	5	9
2	Izmantojis/-usi bankas pakalpojumus, bankomātu	1	2	3	4	5	9
3	Bijis/-usi pie ārsta, saņēmis/-usi medicīnas pakalpojumus	1	2	3	4	5	9
4	Mācījies/-usies, bijis/usi kursos	1	2	3	4	5	9
5	Apmeklējis/usi teātri, koncertu, izstādi, izklaides vai sporta pasākumu	1	2	3	4	5	9
6	Izmantojis/-usi dažādus ikdienas pakalpojumus (kafejnīcu, frizieri u.tml.)	1	2	3	4	5	9
7	Devies/-usies pārgājienā, izbraukumā, nodarbojies/-usies ar aktīvo atpūtu	1	2	3	4	5	9
8	Izmantojis /-usi piedāvātās iespējas nodarboties ar sportu (sporta zālē, laukumā, stadionā u.tml.)	1	2	3	4	5	9
9	Darbojies/-usies kādā pašdarbības kolektīvā, rokdarbu studijā	1	2	3	4	5	9

23. Vai Jūs plānojat nākamajos 3 gados mainīt savu dzīvesvietu? (Intervētāji! Izsniegt kartīti Nr.23! TIKAI VIENA ATBILDE! Lūdzu, izvēlieties vienu visatbilstošāko atbildi!)

Nē, neesmu plānojis/-usi	1
Jā, plānoju pārcelties uz citu pagastu Latvijā	2
Jā, plānoju pārcelties uz citu pilsētu (ne Rīgu)	3
Jā, plānoju pārcelties uz Rīgu	4
Jā, plānoju pārcelties uz citu valsti	5
Jā, plānoju, bet vēl nezinu, uz kuriem	6
Nezinu, grūti pateikt	8

24. Kādu iemeslu dēļ Jūs plānojat vai varētu apsvērt iespēju mainīt dzīves vietu? (Atzīmēt visas atbilstošās atbildes!)

Lai atrastu darbu	1
Lai atrastu darbu, kas man patīk	2
Lai atrastu labi atalgotu darbu	3
Lai uzlabotu pieejamību dažādiem pakalpojumiem	4
Lai nodrošinātu labāku dzīvi bērniem	5
Dzīvei manā dzīves vietā nav perspektīvas	6

Ģimenes apstākļu dēļ	7
Mācību dēļ	8
Mājokļa dēļ	9
Tur būs lētāka dzīve	10
Ērtāka satiksme	11
Izdevīga atrašanās vieta	12
Citu iemeslu dēļ (<i>norādiet, kādu</i>).....	13
Nepieļauju iespēju pārcelties uz dzīvi citur	14
Grūti pateikt/NA	98

Lūdzam sniegt dažas ziņas par sevi:

25. Dzimums:

vīrietis	1
sieviete	2

26. Jūsu vecums: _____ gadi

27. Kādā ir Jūsu tautība:

Latvietis (-te)	1
Krievs (-iete)	2
Cits (-ta)	3

28. Kādā valodā galvenokārt Jūs runājat ģimenē?

Atzīmēt vienu atbildes variantu!

Latviešu	1
Krievu	2
Citā	3

29. Kāda ir Jūsu izglītība? (Izsniegt kartīti 29! Tikai viena visatbilstošākā atbilde – jāatzīmē augstākais iegūtais izglītības līmenis)

Izglītība		Paskaidrojumi
Zemāka par sākumskolas izglītību, nav skolas izglītības	1	Nepabeigta sākumskolas izglītība, kā arī personas, kas nav mācījušās skolā, neatkarīgi no tā vai prot lasīt un rakstīt.
Sākumskolas izglītība	2	Pabeigts mazāks klašu skaits, nekā nepieciešams pamatzglītības līmenim, taču vismaz 4 klases.
Pamatzglītība, ieskaitot profesionālo pamatzglītību	3	Pabeigts sekojošs klašu skaits: līdz 1940.g. – 6 klases; līdz 1961.g. 7 klases; no 1962.g. līdz 1989.g. – 8 klases; 1990.g. un vēlāk – 9 klases. Retos gadījumos, kad pēc nepabeigtas pamatzglītības tiek apgūtas kādas arodapmācības programmas (piem., atsevišķās lauksaimniecības skolās, cietumā). Mācību ilgums 1-2 gadi.
Vispārējā vidējā	4	10 - 11 klases līdz 1989.g.; 1990. g. un vēlāk –12 klases.
Profesionālā vidējā	5	Pēc pamatskolas vai vidusskolas absolvēta arodskola/tehniskums, vai arī pēc arodskolas/tehniskuma, kas nedod vidējo izglītību, apgūti vispārizglītojošie priekšmeti.
Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (koledžas)	6	Attiecas tikai uz personām, kuras augstskolās vai koledžās mācījušās 2 - 3 gadus un ir absolvējušas šī līmeņa mācību programmas. Diplomus par pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību sāka izdot 2001. gadā.
Akadēmiskā izglītība (t.sk. bakalaura, maģistra grāds) vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība	7	Augstskolu absolventi (personas, kuras beigušas augstskolu gan pirms, gan pēc 1990.gada). Neieskaitīt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību (skatīt piezīmi pie atbildes 6)
Zinātniskais grāds	8	Zinātņu doktors

30. Ar ko kopā Jūs dzīvojat Jūsu mājāsaimniecībā? Ja nepieciešams, nolasiet. Atzīmējiet visus atbilstošos atbildes variantus!

Vīrs / sieva, partneris/-re	1
Bērni	2
Mazbērni	3
Vecāki	4
Vecvecāki	5
Brāļi, māsas	6
Citi radnieki	7
Citi (nav radnieki)	8

31. Vai Jums pieder vai ir lietošanā automašīna?

Jā, ir	1
Nē, nav	2

32. Domājot par mājokli, kurā dzīvojat, vai Jums ir .. Viena atbilde katrā rindinā! Piezīme intervētājam: ar centralizēto ūdensapgādi, kanalizāciju un siltumapgādi šeit ir domāti pakalpojumi, kurus respondents saņem no pagasta, novada vai pilsētas centralizēti (t.s. komunālie pakalpojumi), nav domāta autonoma siltumapgāde (piem., ja privātmājai ir centrālā apkure, taču tā ir autonoma tikai konkrētajai mājai, īpašnieks pats iepērk kurināmo, ir neatkarīgs)

	Jā	Nē	Grūti pateikt
Centralizēta ūdensapgāde	1	2	8
Centralizēta kanalizācija	1	2	8
Centralizēta siltumapgāde	1	2	8

33. Vai Jūs pašlaik.. (visas atbilstošās atbildes)

..strādājat algotu darbu, esat uzņēmējs vai pašnodarbinātais	1	⇒ uz 34. jaut.
..mācāties	2	⇒ uz 35. jaut.
Nestrādā, nemācās	9	⇒ uz 37. jaut.

Atbildot uz 34.-36.jautājumu, gadījumos, ja respondents strādā vairāk nekā vienā vietā vai mācās vairāk nekā vienā vietā, lūdziet viņu atbildēt par savu pamata (galveno) darba vietu un pamata (galveno) mācību vietu!

34. JAUTĀJUMU UZDOD TIEM, KURI STRĀDĀ, 33.JAUTĀJUMA ATBILDE IR 1.

34. Kur Jūs strādājat? (Tikai viena atbilde, atzīmējiet atbildi 34. kolonnā)

35. JAUTĀJUMU UZDOD TIEM, KURI MĀCĀS, 33. JAUTĀJUMA ATBILDE IR 2.

35. Kur Jūs mācāties? (Tikai viena atbilde, atzīmējiet atbildi 35. kolonnā)

	34.Strādā	35. Mācās
Savā dzīves vietā (pilsētā, pagastā)	1	1
Kādā citā pilsētā vai pagastā pašreizējā novada ietvaros	2	2
Rīgā	3	3
Citur Latvijā	4	4

36. Cik laika vidēji pavadāt ceļā uz darba un / vai mācību vietu vienā virzienā?

36.1. JAUTĀJUMU UZDOD TIEM, KURI STRĀDĀ, 33.JAUTĀJUMA ATBILDE IR 1. Atzīmējiet atbildi 36.1.kolonnā, tikai viena atbilde.

36.2. JAUTĀJUMU UZDOD TIEM, KURI MĀCĀS, 33.JAUTĀJUMA ATBILDE IR 2. Atzīmējiet atbildi 36.2.kolonnā, tikai viena atbilde.

	36.1. Darba vieta	36.2. Mācību vieta
Līdz 15 min	1	1

16-30 min	2	2
31-60 minūtes	3	3
61-90 minūtes	4	4
Vairāk kā 90 minūtes	5	5

UZ 37. JAUTĀJUMU ATBILD VISI!

37. Kāda ir Jūsu nodarbošanās? Raksturojiet, lūdzu, savu pamata nodarbošanos! Viena atbilde! Ja respondentam ir vairākas nodarbošanās, lūdziet, lai atbild par to, kuru uzskata par savu galveno!

algots strādnieks (fiziska darba strādnieks)	1
algots ierēdnis, speciālists, vadītājs u tml.	2
uzņēmējs (darba devējs) lauksaimniecībā, zemnieks	3
uzņēmējs (darba devējs) ar lauksaimniecību nesaistītā jomā	4
pašnodarbinātais	5
veicu neapmaksātu darbu ģimenes saimniecībā/uzņēmumā	6
nestrādājošs pensionārs	7
nestrādājošs invalīds	8
nestrādājošs students, audzēknis (t.sk. neapmaksātu praksi)	9
mājsaimniece	10
darba meklētājs (nestrādā, bet aktīvi meklē darbu)	11
nestrādā un nemeklē darbu, bet grib un būtu gatavs strādāt, ja darbs būtu pieejams	12
nestrādā un tuvākajā laikā negrib strādāt	13
atrodas dekrēta atvaļinājumā vai bērnu kopšanas atvaļinājumā	14
cits (lūdzu, norādiet)	15

38., 39. JAUTĀJUMU UZDOD TIEM, KURI STRĀDĀ, 33. JAUTĀJUMĀ ATBILDE IR 1. Ja ir vairāk nekā viena darba vieta, lūdziet atbildēt par pamata (galveno) darba vietu!

38. Kādā nozarē Jūs strādājat? Raksturojiet, lūdzu, savu pamatdarbu! Izsniegt kartīti Nr.38. Viena visatbilstošākā atbilde!

Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība, zvejniecība	1
Rūpniecība (Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; apstrādes rūpniecība; elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde)	2
Būvniecība	3
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparātūras un iekārtu remonts)	4
Viesnīcas un restorāni	5
Transports, glabāšana un sakari	6
Finanšu starpniecība (apdrošināšana, banku sektors)	7
Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, un citi komercpakalpojumi	8
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	9
Izglītība un zinātne	10
Veselība un sociālā aprūpe	11
Sabiedriskie, sociālie un individuālie pakalpojumi	12
Mājsaimniecību darbība	13
Ārpusteritoriālās organizācijas un institūcijas	14
Cits (precizējiet)	15

39. Kādā sektorā Jūs strādājat? Raksturojiet, lūdzu, savu pamatdarbu!

Privātā sektorā	1
Publiskajā sektorā	2
Cits (norādīt, kas).....	3

UZ 40. JAUTĀJUMU ATBILD VISI!

40. Kādi ir mēneša vidējie ienākumi uz vienu Jūsu ģimenes locekli pēdējo sešu mēnešu laikā (pēc nodokļu nomaksas) ņemot vērā visus ienākumus – algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.?

(PIERAKSTIET LATOS) _____
Nezin/NA.....9801

PATEICAMIES PAR ATSAUCĪBU!
Aizpilda intervētājs (tūlīt pēc intervijas)

41. Kādā valodā notika intervija?

Latviešu	1
Krievu	2

42. Apdzīvotās vietas tips:

Pilsēta	1
Neliels ciemats, ciems, lauki	2

43. Novads (PIERAKSTIET).....
44. Pilsēta (PIERAKSTIET).....
45. Pagasts (PIERAKSTIET).....
46. Intervijas datums: 2011. gada.....
47. Intervijas beigšanas laiks: pl.

Lūdzu, aplieciniet ar savu parakstu, ka interviju veicāt ar tiešās intervijas metodi un saskaņā ar visām respondentu atlases un intervēšanas instrukcijām.
Intervētāja uzvārds:.....

